

శ్రీ
శ త క స్త బ క ము.

గ్రంథకర్త:

శ్రీ వనగిరి విజయరామయ్య బి. యే.,
లోకల్ ఆడిటాఫీసు, గుంటూరు.

మొదటి కూర్పు
1000 ప్రతులు.

సర్వస్వామ్యసంకలితము.
1936

వెల 0-4-0.

శ్రీ
శతకస్రవకము.

గ్రంథకర్త:
భువనగిరి విజయరామయ్య బి. యే.,
లోకల్ ఆడిటాఫీసు, గుంటూరు.

మొదటి కూర్పు
1000 ప్రతులు.

స్వస్వామ్యసంకలితము.
1936

వెల 0-4 0.

THE AUTHOR OF "THE HISTORY OF THE
INDIAN NATIONS" IN HIS GARDEN

శ్రీ వేంకటేశ్వర ప్రభవేనమః.

శ త క స్త బ క ము.

శ్రీ మ ద్వేంకటేశ్వర ప్రభు శ త క ము.

లక్ రాజిలు సర్వజీవముల నిజీవంబుల నిండి శ్రే
యోలాభంబులఁగూర్చు శక్తిమయనిత్యోత్సాహివనిన్ను నే
లా? లాఁతుల్యలె చీతి దీనపలకుఁజ్ఞాఘ్నిప నానాదని
వ్యాతేఖ్యప్రభనోలలాడుదము దేవా! వేంకటేశప్రభూ!

శా॥ శ్రీవాణీగిరిజాస్వరూపభువనతేమక్రియావృత్తి త
ద్భావోల్లాససుఖానుపాలకమనోవాఙ్కాయకర్మాభి ని
త్యావాసుంబునోసర్వఁ జిత్రతరవాహ్యులిక జగాపొల్చు దే
వా! వాఙ్కాయమనఃప్రబోధమిడరావా? వేంకటేశప్రభూ!॥ 2

శా॥ శ్రీనారాయణ! వాసుదేవ! కరుణాసింధూ! హృషీకేశ! శం
భూ! నిత్యోత్సవసంవిధానజనతాం హోధ్యాంతచండార్క! ని
త్యానిత్యాదివిభేదశూన్య! గుణమాన్యా! కేశవా! శ్రీస్మసి
హా! నిర్వాణపదా! సత్యోస్మి; శివరామా! వేంకటేశప్రభూ!॥ 3

మ॥ భ్రువిజన్మించినతోనె నీదయినదాపున్వేడి నానాటి కీ
తెవులుంగొంటునురాశలందవిలి యెఁతేదవ్వచన్నాడ; నా
కెవరయ్యా? నినుఁగ్రమ్మకొన్ దటియు సాహిత్యంబుఁ జేకూర్చు నో
శివనారాయణ! నీవుదక్కఁ బుజభాషీ! వేంకటేశప్రభూ!॥ 4

మ॥ కరిహస్తక్రియ కొండయీగవలెఁ దొల్కొరైససాదామసీ
త్వరతో నిల్కడలేక సంతతసమస్తవ్యాపకత్వంబుతోఁ
దిరుగుకొత్త మనస్యమైవెలయువృత్తి నిన్ను సేవించు సు
బర మేలాగులభించునాకు శివరామా! వేంకటేశప్రభూ!॥ 5

మ॥ అతిసంచారిణియైనచిత్తమున కేకాగ్రత్వము స్థూర్పనా
యతనం బేటి కనంతరూపివగునీయం దెప్పుడుఁ ద్రిప్ప స
మృతమామండఁగఁ గైత యానపదమై మాధ్యస్థమున్దూర్ప భా
వతరంగంబు లనంతవైఖరులవీనక వేంకటేశప్రభూ!॥ 6

మ॥ వివశత్వంబున నిద్రవోపునెడ మావీర్యంబు మాప్రజ్ఞ గా
వవుగా? మమ్ము నిరాపదకనిలుపఁ బ్రాప్తెనాచు నీప్రేమగా
కెవరయ్యా? పొడసూపి మావలన తుండీ! యన్నసంభోధనక
శివనారాయణ! పొందఁగాఁదగదొకో శ్రీవేంకటేశప్రభూ!॥ 7

శా॥ ఏలోకంబుల జన్మముల్బరిగెనో యింకెఁగుఁగానున్నవో
యిలలో జన్మమెలేనినీపదము మాకీరానిచో నీకళా
లీలాంలాపన నితలమెవెలయుకేళి స్మమ్మునాడించి హం
సా! లోలోఁడలఁజేర్చుకొమ్ము శివరామా! వేంకటేశప్రభూ!॥ 8

శా॥ మాబండాలుమెఱుంగె వే? వ్యససహింసాసమ్యగాకృష్ట మ
య్యా! బాబూ! బలిమాలుకొందుము తదీయంబుక పహంగొట్టి మా
మాబప్తైంబును ధర్మమార్గమునసంపాదించి వేవేగ మ
మ్మొబాధకదొలగించి కైకొనఁగరమ్మొ! వేంకటేశప్రభూ!॥ 9

మ॥ తవులక సోకినైనఁ గ్రుడ్డి తనయంతన్నేరఁ డాచుట్టుప
ట్టువిరాజిల్లునమస్త మట్టులనె చుట్టు లో నవిచ్చిన్న బాం
ధవదాక్షిణ్యతమించునిన్నుఁ దెలియఁనానీచ మాధ్యం బహణీ!
శివనారాయణ! మేలుకొల్పఁగదవే! శ్రీవేంకటేశప్రభూ!॥ 10

శా॥ స్వామీ! నీనుతి నూహ వేటి కొకచోఁ బ్రాప్తించ వోయయ్య నా
నామాధుర్యముఁగొల్కుకల్పన లనంతశ్రేణులై పరస్పరి
మ్మా! మాయాకృతిలో తుణతుణవినూత్నాలకృతు ల్లివ్యశం
సామాలావళులై చెలంగ శివరామా! వేంకటేశప్రభూ!॥ 11

మ॥ నను వీఁడెన్నటికైన నెన్నుకొన్ననైన నిష్టానునోయంచుఁ బ
ట్టినె నీవుండఁగ సంతకంతకుఁ బ్రపంచప్రాప్తబుద్ధింద్రియు
మను సుధ్యాసుఖజాగరూకుడగుచుడున్బివి హా! హేతువు
డిన నద్దానిని మందలింపఁగదె తుండీ! వేంకటేశప్రభూ!॥ 12

మ॥ ఎవరేరితిడలాపసి కొలువని మ్రోకాలము న్నావిరి కు
 తనముల్లూర్పనె చూచుచుండెదపు వాత్సల్యంబునింజారుని
 స్నపుఁగాదంచనువారిమాగ్ధ్యమున కౌరా! మేరయుంగల్గునే?
 శివనారాయణ! భూతపంచకనివాసీ! వేంకటేశప్రభూ! ॥ 13

శా॥ నీవేనేనని నేనెనీవనుచు నేనేచెప్పుకున్నంత నా
 నావిశోత్తరమైనప్రతిభ యీనాయంబు గన్పట్టినే?
 చావాగ్నినివిడురవ్వ లాటవెయొకింతక; మాకు నీశక్తి నీ
 యావేశంబునఁగాకయున్నె? శివరామా! వేంకటేశప్రభూ! ॥ 14

మ॥ వదలనానిభవత్పదార్పణము దేవా! మానఁగాఁజాల నే
 యదనం దేమటు టొప్పనో యెఱిగి చాయంబొలి వర్తించుని
 నె దయ న్నికుఁ బ్రబోధి మీవలయు నో విశ్వేశ! కాలప్రభ
 దదశావర్జితసత్పదా! ప్రణవనాదా! వేంకటేశప్రభూ! ॥ 15

మ॥ ఎవియో యెన్నియొ పాపపుణ్యముల నాయుజ్యము నేజిసియు
 టి విచారింపఁగ జ్ఞప్తిచాల దిశవానింగూర్చివాదేల? త్వ
 త్పనిభాబాత్మకుఁగల్గ నన్నిటం బవిత్రాజాటకున్లకు? ఓ
 శివనారాయణ! ఆర్తరక్షణవిభాసీ! వేంకటేశప్రభూ! ॥ 16

శా॥ కూడుంగ్రుడ్డయులేనివా రలమటక ఘోషింపఁగా నున్నవా
 రాడక వేడుకలేవిలేవనుచు నారాటంబుతోనుగు రో
 టేఁడా యీ నరవస్థ మాకృతమొ నీసృష్టిస్వభావంబా? కొం
 డాడనై మిఁకసంస్కరింపు శివరామా! వేంకటేశప్రభూ! ॥ 17

శా॥ గట్టుంచేరిన నీటితుంపురులు శీఘ్రంబెండి నీ హపుతా
 నట్టు వ్రీవరతత్వమున్వదలి యిందండేగు నీయాంబువుల్
 పుట్టంజేరునొ గుట్టంజేరునొ విరూపులైంది నిజ్జేరునో?
 పట్టె యాచుకొనంగరావె! మము దేవా! వేంకటేశప్రభూ! ॥ 18

మ॥ తెవుఁగో మంచియొ నీకయిన్విడక నాదేవైవ్విపొమ్మొచు వి
 తవిధి న్గోర్కెఁఫలింప నాఫలము నీ దాక్షిణ్యజంబైనను
 స్వవశాఽర్చుబని విక్రవీఁగి యిపుడా సత్సంబుంగన్గొంటి నో
 శివనారాయణదేవ! సత్వగుణరాశీ! వేంకటేశప్రభూ! ॥ 19

శా॥ నిన్నేనమ్మినవారి వ్రేళ్లపయిన నైక్కింపఁగావచ్చు న
 న్నన్నా! నమ్మిన లోటులేదనుట సమ్యగ్విశ్రుతం బేటికో
 యున్నామిచ్చుటఁ గోటుకోటుగను మాయుదోగ మిట్టచరి
 పన్నితమెజ్జుజన్మ? శివరామా! వేంకటేశ్వరభూ! ॥ 20

మ: దోస్తగూ కారవహానిలే దెచటవాదున్బాధయుకరాదు దు
రస్యినాలో చసకింతచోటిడదు నిత్యానందముగూర్చు న
భ్యసనాస్థిబయిదక్కు నీస్మరణ భక్త్యావేశమొందించుమే
ల్నిగమాచారమెఱింగి నీకయితిసుమిక్కి! వేగఁ తేజఃప్రభూ ! ॥ 21

స॥ అవుగాము ల్లనచేతనున్నట్లాల వీడటాడురాయంచునుక
ననుటలేటికి నేర్పినరక విషన్నత్వంబుచే నిప్పుడై
న విశిష్టమ్మును వ్యాజహీనమగు నీనాణెంపుదాక్షిణ్యము
న్నిననారాయణదేవ! నిక్కముగఁగంటిక్ వెంకటేశప్రభూ! ॥ 22

శా॥ ఎంతోవేడుక మక్కువగొలుప నేయ్యమ్మలోపైట్టి సం
భ్రాంతంబౌమన మండునిల్చి నినునాహ్వానించి మేల్పూజ ని
స్సంతోషింపఁగఁజేయు కౌతుకముల న్నాగించుచున్నాము స
ర్వాంతర్యామి చి త్తగింపు శివరామా! వేదేశ్వరభూ!!

శా॥ ఈమోమస్థలవన్నమాటగొని తానేమస్మృతుజ్జేసియు
న్నీవేచేసినటు ల్గణించుకొను దుర్మీతి జడుం డాకృతి
ప్రావిహితఫలానుభూతినయినకా భావించునోలేదో తా
నే వృత్తిగొనుచో స్వత్రుతుడను దానికా వేంకటేశ! పథూ! ॥ 24

శా॥ నీలావ్యాయ మాశిగుత్పదశల న్నిహాయి మాతుష్టి నీ
 లీల ల్లానడవల్లఁ జూచుకొనుచుం గ్గేశంబుల నిస్సృతిం
 చూలందోలి భవద్విచిత్రకళ లింకున్లేహొకో యందుమ
 య్యా! లక్ష్యంబిడి తేర్పరానె శివరామా! వేంకటేశప్రభూ! ॥ 25

మ॥ నవల ల్పాటకము లిసీమలు పురాణంబు ల్పబంధాదు లే
కవులున్వాయంగలేనివైఖరిసోత్కర్షా మహాసూత్రధా
రివి కల్పింతువనుకుణం బభివశ్రీ లోకరంగంబుల
స్థివనారాయణ! అన్భుతామితవధానీ! వేంకటేశప్రభూ! ॥ 26

మ॥ ఇవియిట్లైనను లెస్సనాకనుచు నొక్కొతేనుభావింప న
 న్యనధానంబుగఁ దద్విధాన మొనరెంపజాలినా వార! యీ
 వివరం బాత్మనెఱిగియున్న నసహవేద్య నిగ్గుద్రోసి యో
 శివనారాయణ! కోరనే యుప్యుతరాశి! వేంకటేశప్రభూ!॥ 27

శా॥ ఏమయ్యా! మొదలుగొన ల్వలయవేమిసీకు? సేకున్న ని
 యీమాస్మప్తి నవేల? నందెసఁగునీ కేలాగులేకుండు? ని
 దేమోగుట్టని మిణ్మరించెదము నీయియావిలాసంబులక
 వ్యామోహంబిడ కూఱిసింపు శివరామా! వేంకటేశప్రభూ!॥ 28

శా॥ ఓవిశ్వోభర! పాపకానకృశానూ! ఆదిమధ్యాంతహ
 న్యా! పృథ్విక్షయవర్జితా! చిరతరానందప్రదాతా! కృపా
 బీ! విష్ణూ! సకలస్వత్రప్రపదనర్తీ! సచ్చిదానందమూ
 ర్తి! వేదత్రయరూప! భో! శరణ తక్షి! వేంకటేశప్రభూ!॥ 29

మ॥ అవిలేవో! యివిలేవు తెమ్మనుచు నిన్నర్థించువా రొక్కడక
 సవిమర్శక గడుదృష్టితో విసివియో చాలింతు యాచించు టి
 వో! విలాసంబుగ సుతయున్విసువ కీపుల్ ఓవివర్జింతు వో
 శివనారాయణ! దాతృతాగ్రపదభాజీ! వేంకటేశప్రభూ!॥ 30

మ॥ కనువాని న్వినువానిఁ జేయుపనులనానీ విచారించునా
 నినిఁగానీ నినుఁగా స్మరింపవలెన నిధాత్మతోఁ బూనుకొం
 దునుమున్నుదలఁ గాని తస్మయతనుండుఁ దత్త్రియావృత్తి నా
 మనము న్నిదెసఁదిప్పకొమ్ము శివరామా! వేంకటేశప్రభూ!॥ 31

శా॥ ప్రేమక జూపెడుబంధుమిత్రగురుసద్బృందంబులుగాంచి లో
 నీమంచిగ్గణియితునా? విరసతస్వేధించుచోరారిను
 స్తోమంబుగని నీచక్రారతకునై మఃఖంతునా? యేల నీ
 వీమాడ్కిక ననుఁజుట్టుముట్టెదవు స్వామీ! వేంకటేశప్రభూ!॥ 32

మ॥ దివమెల్లక దమపొట్టకక్కుఱితి నెందేజాకిరించేయుమా
 నవు లేవేళనో యెట్టికష్టములనో “నారాయణా! రావె కా
 వవె” యు చార్చి వచించినంతటనె నీభక్తాళింగాఁ జూతు వో
 శివనారాయణ! ఆర్తరక్షణవిభాసీ! వేంకటేశప్రభూ!॥ 33

మ॥ కనులో నిష్కనుఁగోడలంచు తనువో కౌఁగింటినాసిండు ని
న్విన వీనుల్లమకించు నిష్కలియ నువ్విట్లూరుఁజత్తం బను
క్షణము న్నీవు ప్రసన్నతఁదఱసి యీసాభాగ్యము లుచ్చిదం
శనుగూర్పు నినుఁబోల్పులేము శివరామా! వేంకటేశప్రభూ!॥ 34

మ॥ భయమున్గొల్పెను భీతిఁజెందెదవు సంపద్భాజివైయుండు పే
దయునైయుండెడు సౌఖ్యమొందెదవు బాధస్థుండుచుం దభిలోఁ
బయనంబేగెడు గాలినాడెద వొకేపర్యాయ మయ్యారే! ని
ర్ణయమున్నే? యిటనివెచిత్రతరచర్య వేంకటేశప్రభూ!॥ 35

మ॥ పవలేమో పలుపాట్ల భుక్తివెలయుంపజెల్లు తేయెల్ల ని
ద్రవరించున్ గలకాల మీనియతి చక్రబట్టులం దొర్లదొ
ర్ల విధిప్రేరణ కాయమేతొలఁగు నౌరా! భక్తి యిందెప్పుడో?
శివనారాయణ! చక్రపాణి! పరమేష్ఠీ! వేంకటేశప్రభూ!॥ 36

మ॥ గిలకన్తాగెడిభార మంతవడితోఁ గేలొక్కట న్నాగఁగాఁ
దలమే? త్వత్పదభక్తియన్గిలకమీద నుంపుతీభార మె
ట్టులొలాగ న్నమకించు మాకుఁ జెవుకట్టు లేల్లవీరస్థూర్ష సం
దులఁ జిల్కన్గదె నీకృపారసముచిందుల్ వేంకటేశప్రభూ!॥ 37

శా॥ నీతోవైరముఁబూని యేకడలనేనిక సాటిలేరన్న వి
ఖ్యాతి న్నాంచినహేమకశ్యపదశాస్త్రిగ్రామణు ల్మాకు మే
ల్లూతల్లాఁగఁ దడుగ్రచర్య పెనుసీతులైల్లుపారంబుఁగా
మాత్రుడీ! విధియించినావె? శివరామా! వేంకటేశప్రభూ!॥ 38

మ॥ సకలవ్యాప్తునిన్నుఁ గొల్వవలయు నుత్పాదనో; సాధుసే
వకు సౌముఖ్యముఁదాల్చుచిత్త మెపుడు బాధించుదుష్టారిసే
వకునైతూఁగను; వారిదౌష్ట్యమును దుర్వాప్యపారతఁ గూల్చుటే
ప్రకటారాధనఁగా గణింపవలె నప్పా! వేంకటేశప్రభూ!॥ 39

మ॥ నవసీతంబునుమించి మెత్తనయియుండబోలునీప్రేమ దు
ర్వ్యవసాయంబుల సుచరించుకుజసప్రవాతంబుల న్గోపగిం
పవు సంపదవిభవంబు వారలకె నింపూజూతు తన్నుక్కికొ
న్బివనారాయణ! ప్రేమమార్గమనుకుంటిక వేంకటేశప్రభూ!॥ 40

శా॥ మాత్రో నేకలిగంజియోకొనుచు మామాసంపదాపత్తి నెం
తోతోడై వెలయింకఁ గక్కుఁజితికద్దోసికు? ప్రేమప్రభా
జాతావ్యాజకృపజ్జరింతు, సకలాశాచక్రనర్తీ! జగ
న్మాతృస్థానశుభప్రపత్తి! శివరామా! వేంకటేశప్రభూ! ॥ 41

శా॥ యోగానందసమాధిసాజనితదివ్యోంకారసంచారవి
ద్యాగానామృతపాన సంతతసమాధానా! తదోంకారసం
జ్ఞాగర్భీకృతసర్వనాదబహుళానాదానుసంధాన! ని
త్యాగూఢీకృతసావిధాన! పరమాత్మా! వేంకటేశప్రభూ! ॥ 42

మ॥ “అపురా! యేనుఁగుమర్లు పైఁటతవులై యార్తి నృజివ్విచ్చునీ
యునతిఁపైతము విస్మరించి”తన “నోహో! సుంతభక్తార్తి నా
చెవులనొసకిన నన్నె నేమెఱతు” నన్నిధప్రతిజ్ఞాశ మో
శివనారాయణ! తారకాణయిడవే! శ్రీవేంకటేశప్రభూ! ॥ 43

శా॥ లేదయ్యా! వెనుకఁజభోగముల, నిశ్లేషత్వముంజెందఁగా
రాదయ్యా! మఁ సొక్కముందడుగు, సురంభంబుతో నెప్పుడు
నాదయ్యా! కలదానికై, యెపుడో నిన్దాంక్షీచుట లోపరను
న్మాదంబెత్తుటకేసుమయ్య! శివరామా! వేంకటేశప్రభూ! ॥ 44

వా॥ సేవే మాయెడనుట నిక్క మియిన స్త్రీ సేవయే మాకు షే
మావిష్కారపథంబు; మంటను గణంబుంబిగ్నియెయున్న జ్వా
లావృత్తాశ్రయపుష్టి నేకద రస ల్భాసిలుటల్ దేవదే
వా! వేదాంతశుభస్వభాన! కనరావా! వేంకటేశప్రభూ! ॥ 45

మ॥ “అవధారంచుఁ బిపీలికాదివిధిపర్యంతంబుఁ గావించు పె
ననభి న్నాచిఱుకూయి నిన్ద్రతీయఁబోనా!” యంటినిన్నాభు ల
వ్యవధానంబుఁగఁ గోర్కెఁతాటఁగన నీడ ల్లెందు నెవ్వారితో
శివనారాయణ! సేపువెల్గు టగుపించె వేంకటేశప్రభూ! ॥ 46

శా॥ నాలోపంబుల నెన్ని తెల్పుకొన నొండా? తెండ? నీమేఘల
ట్లే లెక్కింపఁగరావు నీ తుమకు పోటీయున్నె? యశాదార్య కా
ర్యాలంకారమనీవు, శోభనగుణ ధ్యా! శంకరా! సార్వభౌ
మా! లక్ష్మీగిరిజాకళత్ర! శివరామా! వేంకటేశప్రభూ! ॥ 47

మ॥ రిపులున్నేహితులంచు భక్తులకు లేకేకాదె? యెట్లుందు? రె
ల్లపుడు స్నేహయినిల్చుచిత్త మెటు లన్యంబెంచు? మార్చేతలే
క పరుల్మిత్రులుచూడఁ జూడనయినన్దాంక్షింప రీమేని సాఁ
కుషని న్మానినఁగాదె నీ భజనసాగున్? వేంకటేశప్రభూ! ॥ 48

మ॥ కవుఁగిల్లంబడి క్రంతలన్నిరిగి యంకాపొంకముల్లెందుచు
“ స్తవమాత్రంబు విరామమేర్పడదు నిన్బాధ్ధింప” నంటి న్బలే!
కవుఁగిల్ల న్మఱిక్రంతలం దెచట నిన్గన్గంటి సర్వాత్మకా!
శివనారాయణ! సంశయంబువదలెన్ శ్రీవేంకటేశప్రభూ! ॥ 49

శా॥ ఎన్నోమారులు షల్కియుండు నను నీ వీయాపదన్దేల్పినన్
నిన్నెట్లైతునటాచు; నాతరుణమిడేఱ న్మఱిందేర్చుదాఁ
క స్నేహాటయెలేను నిక్క మిది లెక్క నేయవీ వెంతు సు
మృన్న న్నాకిటనిల్వనొనె శివరామా! వేంకటేశప్రభూ! ॥ 50

మ॥ “తునుఁగఁధర్మము భూమికేసఱుగుదెంతున్ ధర్మసంస్థాపనం
బునకై” యన్ననియామకంబు సుఖదాభా? ధర్మమొదేనియున్
దునుఁగఁబాఱఁగనీమయే సతతసాతోషప్రదంబాక్కొన్? సో
వనురా నైప్రయాసఁ దప్పకొనలేవా! వేంకటేశప్రభూ! ॥ 51

మ॥ ఎవైనవేద్యముఁబెట్టిన ద్దినుట యింతేసాగునుంగాన మే
లవృథాతంతనిహించున్నయది లీలామానుషాకారివై
సవిలాసంబుఁగ నందుకోఁగదవె! మాసూతోషముల్మొచ నో
శివనారాయణదేవ! భక్తిసులభా! శ్రీవేంకటేశప్రభూ! ॥ 52

మ॥ జగదాధారుడవీవు సర్వమును నీ సంపాదితంబై చెలఁ
గుఁగదా! యెయ్యది “రమ్ము నీవిపుడుకైకొ”మ్మంచు నీజాలువాఁ
డ? గురూత్తంసమ! నన్సృజించి యిటులాడన్నిల్పు టీవేకదా!
మగుడ న్నన్గయికొమ్ము రమ్మ! శివరామా! వేంకటేశప్రభూ! 53

శా॥ నీమానక్షణమైన మాకు యుగముల్ నిండురు నాయుష్యమే
మో మాకల్పము, మంచిచెట్టలకు నెట్లో చట్టము ల్బుట్టి మా
వై మప్పుంబడకే శిలాక్షరములేవ న్నాగునేయిట్లు? కా
లామేయప్రతిభానుపాలనవిలాసా! వేంకటేశప్రభూ! ॥ 54

మ॥ ముపురో నల్వరో సంస్కృతింగలుగ నహోమార్గలయ్యున్ భరిం
పవశంజాటరుదయ్య మర్త్యలకు నప్పా! నీవో యెన్నెన్నియో
భవనాభుల్ తదనంతజీవముల నెఱ్ఱన్ బ్రోతు ధర్మసితిన్
శివనారాయణ! అద్భుతావనవిరాజీ! వేంకటేశప్రభూ! ॥ 55

మ॥ గుణినో, నిర్గుణినో, యసద్గుణినో, నీకుంగూర్చుచందాన నా
గుణమున్ దిద్దుకొనంగరాదె యెరుగ్గులగులుంగూర్చుపె
త్తన మిందేరికినైన లేదుగద! సంత్రాణైకశీలా! స్వయం :
మననానందవిహారలోల! శివరామా! వేంకటేశప్రభూ! ॥ 56

మ॥ గణనాతీతములైన లోకములలోఁ గామాదిసంగ్రహమై
ఘనధర్మయ్యతి నింతకున్ మిగులులోకం బెద్దియోయుండి దా
నినిరక్షింపఁగ నేగియుండవలయున్న పట్లుగాకున్న నిం
దనయంబుననుపింపవా? నయవినోదా! వేంకటేశప్రభూ! ॥ 57

మ॥ కనుల స్వీనులఁ జేతుల స్పృహములన్గాయాబున న్నీసమ
ర్చనమునేయఁగ దుర్లభుండవగు టీశా! మాటలొక్కింట సే
వనముంజేసెద సంతరాళగతి నాపల్కు వ్నినుంజేఱుబా
మ్మనుసంకల్పము కల్పిబల్పి శివరామా! వేంకటేశప్రభూ! ॥ 58

మ॥ వివరింప నునరింప లోకములకు న్విద్యాగురుస్థానవై
భవమునైకొని సర్వకాలముల సర్వప్రజ్ఞల స్థూర్పువాఁ
డవు నీవేకద! తల్లిదండ్రుగురుజాడల్దొల్చి ప్రేమప్రభ
న్నివనారాయణ! చిల్లుచుండెదవు తండ్రీ! వేంకటేశప్రభూ! ॥ 59

శా॥ మాకంటెగల రన్యలోకముల ధర్మస్థావకుల్ శ్రేష్ట లా
లోకింప నైఱుఁగు ల్లిహింప మనుజు ల్పొరానిదూరంబు లే
లా కై వల్యపదార్థులొట కది మేల్పావేకదా! వారికే
నీ కల్పించితె రాకపోక లిటకు స్త్రీవేంకటేశప్రభూ! ॥ 60

మ॥ అవిభాజ్యంబు విభాజ్యమున్నగునె నీయూనందతత్వంబు చూ.
డవె నీనాయెడ సార్థకత్వమునగాఢంజాట నిదృష్టిలో
నవిభాజ్యంబయి నాగుదృష్టిని విభాజ్యంజానె? భేదస్థితి
న్నివనారాయణ! త్రోసి కల్పకొనుమంటిన్ వేంకటేశప్రభూ! ॥ 61

శా॥ భావప్రాధిమ్యచేతనే కొలువు సంపాద్యంబుగాఁదోచి త్వ
 త్వేవానంద వశీకృతాఖిలతనూచేష్టత్వముఁజెంది యే
 యేవాకృత్యంబుల నెంతుమో తెలియ మాయీమంచితృప్తల్ కుమా
 ర్హావజ్ఞానములంచు నెంచు శివరామా! వేంకటేశప్రభూ! ॥ 62

మ॥ ఘనధర్మచ్యుతికల్గ వత్తువనువాక్యంబే నిజంబైన ని
 న్ననయం బిందెవసింపఁజేయుటలు మాహస్తంబులంజిక్కు నే
 లనెదే? నిత్యమధర్మకార్యముల దైన్యంబొంద నలేదుమీ
 దను బండిన్నడిపించుటం చెఱుగరాదా! వేంకటేశప్రభూ! ॥ 63

మ॥ అవిసీతిస్పడి నాదినాదియని నిత్యం బిందు స్వాత్కర్షణ
 రి 'వరిష్ఠంబగు నేకవాదము విచారింపగలేమైతి మె
 ట్లువిపంచింపిన మాకుఁ దుట్టుతుద నీలోఁజేఱుకొంటుగదా
 శివనారాయణ! నిత్య మచ్యుతవిలాసీ! వేంకటేశప్రభూ! ॥ 64

మ॥ గణనాతీతములైన రిక్తగము లాకాశంబునందెంచు న
 త్వనపాయస్థితి సంచరించు వెఱ వెద్దానన్ సమాప్తంబొ త
 ధనతన్ నీకళఁగాస్తరింతు మదియేదైవంబనన్వచ్చు నీ
 యనుసంధానముఁ గందుమందె శివరామా! వేంకటేశప్రభూ! ॥ 65

మ॥ సకలప్రాణులు నీకళాణువులెగా సర్వజ్ఞ! యందొక్కటిం
 కొకటిన్ ముక్తికినాశ్రయింప నగులాభోత్సేక మేముండు దో
 షకుతారంబు భవత్పదార్చనమయా; “సన్యాసిసన్యాసి రా
 చుకొనన్ బూడిదెగాక రాలునొకొ లత్సుల?” వేంకటేశప్రభూ!

మ॥ ఉవిదాహుపముఁ బూరుపాకృతియు లేకుండుంగదానికు, నుం
 తవిచ్చారింపక యేయకాలమున సంకల్పించితోమాకు వా
 ని, వికల్పం బొకయింతలేక చెలఁగె న్విశ్వేశ! యెట్లాగదే
 శివనారాయణ! తద్విరామము విరించీ! వేంకటేశప్రభూ! ॥ 67

శా॥ ఏకాలంబునఁబుట్టెనో జగతి? ఆయీలోన నేన్నింటిలో
 నోకాతే నరులగ్రగణ్యులు కథానుప్రోషితంబైన గా
 ధేకాదే యిట వారిసాక్ష్యము సమర్థింపన్ నిరంజనియై
 మా కొక్కంతునుగానరాఁడు శివరామా! వేంకటేశప్రభూ! 68

మ॥ ఎడలేకుండుభవత్పదార్చనముచే నెంతేనియుత్కృష్టత
స్పృహయ న్జాలినవారిపాదరజము ల్నాబోంట్లపాపంబులన్
గడఁకన్ బాపి పవిత్రతన్ గొలిపి స్వర్గద్వారపీఠిన్ లలి
న్నడప్పు గాని యసత్పమాశ్రయతనానా? వేంకటేశప్రభూ! ॥ 69

మ॥ భవసత్వంబులపేర్చి నాకొకరు హెచ్చా? నాకునేనన్నభా
వవిలాసంబున నిన్నిసాళ్లుజనె క్రేవ న్నివెఱ్ఱాధించుచో
నెవరో యేటికిసోదెయించు నిను నితేనాదృతింజూడ నో
శివనారాయణ! తెల్వినేఁ డిటులవచ్చెన్ వేంకటేశప్రభూ! ॥ 70

మ॥ అనురాగంబొకటే సమస్తసుఖమఃఖావాప్తికి న్మూలసా
ధన మద్దాననె యీషణత్రయము సంధార్యంబు దాగన్ జనిం
చును కామాద్యరిషడ్విలాస, మిఁగవిజ్ఞు ల్మీషయింజూపుభ
క్త్యనురాగంబును నీదృశించె? శివరామా! వేంకటేశప్రభూ! ॥ 71

మ॥ రథలేపెక్కురు వారిజుట్టెడు గ్రహగ్రామంబులెన్నో? తదు
ద్భవజీవావళులెన్నో? వృద్ధి నవి యీపై నెన్నికానున్నచో?
అవగాహ్యంబె? యొక్కొక్కజీవి దిశచర్యన్ వ్రాసిపోషింప నో
శివనారాయణ! అద్భుతావనవిలాసీ! వేంకటేశప్రభూ! ॥ 72

మ॥ అనురాగంబుఁ బరోపకారముననే యత్యంతమున్నిల్పి నీ
యనుసంధానము నీచరాచరసమస్తాశావకాశంబులఁ
దునుభావించి పరోపకారమున నిన్నుం బ్రీతినొందించు నె
మ్మనమందే నిజమైనభక్తి శివరామా! వేంకటేశప్రభూ! ॥ 73

శా॥ సీయాజ్ఞన్ సురలేని దాటంగలరా? నిన్విస్మృతింజెంది యే
మే యేమేమొ యొనర్పఁబూనెదము స్వామీ! సత్ప్రపాదృష్టి మా
మాయజ్ఞానజముల్ క్షమించి జయమిమ్మా ప్రోవరమ్మా! సమ
స్తాయాసంబులడంపుమా!, వినతిఁగొమ్మా, వేంకటేశప్రభూ! ॥ 74

మ॥ భువనంబుల్కురుంబులై చిటికలో ముప్పొకలన్మాటు నీ
వ్యవసాయంబును జూపెడి స్థనుమ జీవంబు బ్రనింబొందుచో
వివిధప్రజ్ఞల సంస్మృతినైలఁగుచో వేసారినిజ్ఞేందుచో
శివనారాయణ! సత్వముఖ్యగుణరాజీ! వేంకటేశప్రభూ! ॥ 75

శా॥ ఈకేల్వేనెడిలెక్కవేయ స్మరణంబీవాక్కునన్ సాగ నే
యేకాలం బవకాశమున్ వదల కందిందేగుచిత్తం బిసీ!
నాకేసిగ్గనిపించు నాజపము లన్నా! నవ్వుగొదోటునీ
కాకక్కుర్తి సహించి ప్రోవు శివరామా! వేంకటేశప్రభూ! ॥ 76

మ॥ పరమాత్మన్నినువీడి యీకణము సంభ్రాంతి న్మహాస్మప్తి నీ
వఱకే జన్మలఁ గాలవాహిని నసంభావ్యోరు దూరిస్థలాం
తరపాతుంబయి తోటివారలు నిను న్దర్శింప నీక్షించి కా
తరయయ్యెన్ నినుఁగానలేక కనరాదా! వేంకటేశప్రభూ! ॥ 77

మ॥ కవతాభీతియుసాపరాధతయు బింకంబూడ్పఁగాఁ గర్మసం
భవమా సంస్మృతిలోఁ జికాకుపడి నీపైవాదుఁగల్పించుఁ గ్రూ
రవిధానుండవటంచు మర్త్యుఁ డణుమాత్రంబేని గోపింప వో
శివనారాయణ! సత్కృపారసవిభాసీ! వేంకటేశప్రభూ! ॥ 78

మ॥ ఒకరాజ్యంబున రాజుఁ గొల్చెడుసహాయోద్యోగిసంఘప్రణా
ళికప్రోల్కి న్వేలయించితే యుపసురాళిన్? మాధరాగోళపా
లకునిన్ దెల్పుమ భక్తిచే నతనివాలభ్యంబు మేమాలసిం
పకపోందన్వలె చిద్విలాస! శివరామా! వేంకటేశప్రభూ! ॥ 79

మ॥ విమలప్రజ్ఞులు, ధర్మసూక్ష్మముల మావృద్ధిన్ బ్రసాదింప ను
త్తమలోకంబులనుండి వచ్చుటలు తథ్యంబేమొ? ఆయుఃప్రమా
ణము జిజ్ఞాత్పబలంబు స్వల్పమగుటంఁగాఁబోలు వారేగివ
చ్చుమహాసంధి యుగంబులేచనెడు విష్ణూ! వేంకటేశప్రభూ! ॥ 80

మ॥ యవసంబు ల్నుడిగాడ్పులన్నుడిసి యూర్ధ్వాధఃప్రచారంబులం
దు వెసన్దూఁకొనుభంగి జన్మమరణానుష్ఠానచక్రంబున
న్వివశత్వంబునఁ గ్రిందుమీదగుచు నుద్వేగించుజీవాళికిన్
శివనారాయణ! ముక్తి యెన్నటికొకో? శ్రీవేంకటేశప్రభూ! ॥ 81

మ॥ రవియొక్కండిడుకాంతినే మిగులదూరస్థు ల్భరింపంగలే
ర, వియత్రాప్తరవిగ్రహప్రచయనిర్యద్యమదీప్తిన్భరిం
చువియత్తత్వమునన్ వెలుగు ప్రభహెచ్చున్ బోల్చుగాశక్యమే?
శివనారాయణ! తత్త్వభాపరమభాసీ! వేంకటేశప్రభూ! ॥ 82

మ॥ నవరత్నాళి నికామగాములయి యందంబీయ దివ్యేంద్రసీ
లవికారంబగుచాయలో సకలమున్నగ్నంబుఁగాఁదోచె నెం
తవిచారించిన నీకుఁజాయకును భేదంబింతయుందోచ దో
శివనారాయణ! ఆదితత్వపదభాజీ! వేంకటేశప్రభూ! ॥ 83

మ॥ సకలవ్యాప్తి, సమస్తకారణతయున్ సామాన్యమై నీకు మిం
టికి సామ్యంబుగలట్లుదోచు నదియేనీవన్నచో బాధకం
బొకఁడు న్గలునె? తన్నిజానిజకళావ్యూహంబులన్ జొన్నుమా
యకు నుచ్చాటనమృత్రమిమ్ము శివరామా! వేంకటేశప్రభూ! ॥ 84

శా॥ భూసీరానలవాయుపూర్తి దెసలన్ బొల్పొందుగోళంబు లె
ద్దానం బుట్టి యెసంగి పొల్పుటన్ నిత్యం బట్టియాకాశత
త్వానూనప్రభయే విరాడ్రప్తయుఁగా ధ్యానించుటే యాదిమూ
ర్తి! నీధ్యానముఁగాఁగఱింప సరిగాదే? వేంకటేశప్రభూ! ॥ 85

మ॥ తనలోఁ బుట్టినభూజలానలమరు తత్వంబులం దున్నశ
క్తిని యాకాశము కొంతచూపమిని దత్తేజోధికుండై స్వతం
త్రనియంతృత్వముఁ గల్గుదైవ మొకఁడుండంబోలు సర్వాఘ్యం డం
చనిపించున్ సకలస్వతంత్ర! శివరామా! వేంకటేశప్రభూ! ॥ 86

మ॥ వడిచే బొంగరమే రవోంకరణమున్ బాటింప నెంతోవడిన్
గడకన్ మింట భ్రమించుగోళముల యొంకారారవాధిక్య మే
ర్పడునే యూహ మదింప నితయని? తద్రాసంబె యొంకారవా
చ్యుడవౌసీరమణీయనాద మనిపించున్ వేంకటేశప్రభూ! ॥ 87

మ॥ అవికారున్నినుఁ జేర భూమ్యనలవాయ్యాకాశతత్వాళిదాఁ
టవలెన్ స్థూలవికారయు క్తతనువుండన్ దుర్లుటంబద్ధి మే
నవియన్ బాఱకమున్నె మానసబలవ్యాపారయోగంబునన్
శివనారాయణ! నన్నుఁజేర్చుకొనవా? శ్రీ వేంకటేశప్రభూ! ॥ 88

మ॥ పుడమిన్నీరము వీనిలోఁజ్వలన, మీఁమూఁటన్నరు, త్తాకసం
బెడమీకంతటనాల్గిటన్, బ్రకృతి యీయేనింట, నీచేతనే
ర్పడుబాహ్యప్రభ మాతనుస్థమగుచున్ బాలింప సృష్టింపఁగా
నడఁపన్ మాకును శక్తిఁగొల్పు పరమాత్మా! వేంకటేశప్రభూ! ॥

మ॥ భనదవ్యాజకృపారసంబు జనుకుల్ పైసోఁకఁగావచ్చుచో
నవిసీతిన బడి నేనొనర్చునపరాధానేకముల్ దావవ
హ్నివలెన్ వానినిమింగుచుండవలయున్ నిత్యంబుఁ గాకున్న ని
టవియింపన్ జెడుగుల్ ననున్ జెనకనానా? వేంకటేశప్రభూ! ॥ 90

మ॥ “ననుఁగొల్పన్ వలెనన్నయాశ కనుగుణ్యంబౌ మనోదార్థ్య మీ
తని కీయన్ వలె”నన్నయాహ భవదాత్మన్ బుట్టదో? దానివా
నినె చేకూర్చుకొనంగనిమ్మ”నుచు మానిత్వంబు సంధించెదో
జనకా! బింకముడించె నీవెగతి శ్రీశా! వేంకటేశప్రభూ! ॥ 91

శా॥ రామో నీదరి కెన్నిమార్గో? ముదల స్రంజించుకార్యంబుకై
సోమో యెయ్యెడనోజనించి మఱున్? భూతస్పృహజ్ఞేంద కే
మేమో పల్కెడిమా కెఱుంగనగునే యేవ్యంబు? మన్నించి యో
స్వామీ! మాకుబ్రబోధమిచ్చుటకు రావా? వేంకటేశప్రభూ! ॥

మ॥ అహహా! నీప్రభ కోటిభాస్కరఘనాభాధిక్యమానండు నా
కిహమం దగుశతాంశమేని కనరా దేమంచు నోయయ్య! త
ద్ద్రహయాఘస్పృహ మామకీనదురితవ్యాపారమేఘాఘముల్
బహుళస్ఫూర్తిని నన్నుజుట్టుటనొ యప్ప! వేంకటేశప్రభూ! ॥ 93

మ॥ నిరతంబు స్థనదీయనామమును వాణిజేర్చుట లృప్త్యము
“ల్పరమేశార్పణ”మంచు వానికి భవత్పాదస్థితి స్మార్చుట
ల్పరదా! తెల్లమెకాదెనీకు? నినుఁ గొల్వన్జూచునాకు స్థయం
కరవిఘ్నంబులు సోఁక నేమికతఁజూగా? వేంకటేశప్రభూ! ॥ 94

మ॥ నిను ధ్యానింపఁదలంచువెంటనె కడు స్థిరంబులై తాక్యయో
జనము ల్మోడుగఁజిత్తము న్మృగంబు దచ్చాపల్యతంజిక్కుబు
ద్ధిని జక్కన్మదియింపఁ జాలమిని భక్తిన్నేర్పరాకుండె, ని
న్గనఁగా యోగ్యత కల్గుటెట్లా? నిగమాంకా! వేంకటేశప్రభూ! ॥ 95

మ॥ ఎవరైన నినుఁగొల్ప నాసపడిరే నెంతేనియు న్నావరిచి
త్తవికాసం బొనఁగూర్చుజాలులలితోత్సాహంబు సంధింప కే
ల వికారంబులఁ గ్రుంగఁ గైకొనవు? తేలనేక భారాహతి
స్తవదవ్వైపడువారిభాధ కనరాదా! వేంకటేశప్రభూ! ॥ 96

మ॥ అసలేమూఁడు, నందులోమఱపు క్రోధాదు ల్కడునేర్పరు
 ల్వ్యసనత్యక్తముగాఁగ నీవిడినదీర్ఘాయుష్య మెట్లగునో?
 ముసుఁగా పూర్వఫలంబు తీరకయమున్ను దెట్టినూత్నాఘము
 ల్పొసఁగనొప్పవునో యామకోఁగదె దయాభూ! వేంకటేశప్రభూ!॥97

శా॥ ఎంతోయత్నమదేల? మేలుసమయం బేపార నావేళ నా
 యంతస్సు న్మఱలించునీదెసకుఁ బొమ్మించు స్వప్నభామానినై
 కంతుప్రేరితవృత్తుల న్మనముఁ జిక్కజేయుట న్నేడు నీ
 చెంతంజేర్ప నసాధ్యమయ్యెడి యశశీప్! వేంకటేశప్రభూ! ॥ 98

మ॥ జనియెల్లం బొరపాటతోఁజనెడి వ్యర్థంబైన పూర్వార్థము
 స్థనయత్నంబున నుత్తరాధమునఁ జిక్కజేయ యోజించు చుం
 టిని, ప్రారబ్ధము సంచితుంబు నిచట న్దేయాతలేమానో? కా
 వో?నను స్నీదయ యెట్లుతేర్చునో?స్వయంభూ! వేంకటేశప్రభూ!॥99

మ॥ “అతిస్వర్పత్రవిసర్జయే” త్తనెడివాక్యార్థంబు నూత్నంబె? యు
 ధతకామా ర్తతఁ గన్నుఁగానమిని లౌక్యాసంఖ్యసౌఖ్యంబులం
 బతితత్వంబుఁగడించి పాపఫలము న్వాయంగనే ర్చేనుటం
 గతవార్ధంధము లిప్పు వ్యర్థములెగా! నావేంకటేశప్రభూ!॥ 100

మ॥ కడుధీశక్తియు దేహదార్ధ్యమును లోకం బేమొ నన్నుద్ధరిం
 చెడునంచు న్నెరనమ్మి కోల్పడితిఁ జేసేత స్థరీ! శక్తులి
 ట్లుడుగ న్నిక్క మొగంబువైచికొని యయ్యో!యంచు వాపోదు న
 న్నడుగజ్జేర నొకప్పుడే స్థలఁపవయ్యా! వేంకటేశప్రభూ!॥ 101

మ॥ కలకొంచెంబున నీవిఁ జూపితిని వాక్పారుష్యముం జోపితి
 బలుక న్నత్యమెకొంటి, నొండ్లకొఱకై బాధైన సాధించితి
 స్థలలోఁగా కిటఁ దైహికంబయిన దుష్కామంబు వర్జించితి
 న్నిలువంజేసితి వాక్కు నీగణనఁ గంటే! వేంకటేశప్రభూ! ॥ 102

మ॥ మదమున్న నిష్పపాయుగాఁడు స్పృశియింపబోడువహ్ని స్సరుం
 డదిరా వచ్చుఫలం బెఱింగియును ద్రవ్యస్త్రీసుఖేచ్ఛం బదిం
 బదిఁబాపాఘములం జరించెడు సృశంసత్వంబున న్బాపమ
 న్నది సద్యోఫలదాయఁ జేయగదవన్నా! వేంకటేశప్రభూ! ॥ 103

మ॥ ఘనకార్యం బొనరించి తన్బొగడిక నైకొంటకాదయ్య నే
 నొనరింపందగుదాన మత్కృతము లెంతోసూక్ష్మభాగంబులం
 ట నిజంబైనను నామనంబు నయపంథాచారియేగాని దు
 ర్వినియుక్తంబుగ లే దటంచనెద శౌరీ! వేంకటేశప్రభూ! ॥ 104

మ॥ అదిరా! మానసలాఘవత్వము కృతం బత్యల్పమైనం బదిం
 బది దెప్పంగనుచుండుటబ్బరము! శంపాచంచలం జౌర! న
 ల్బదియారేండ్లవయస్సుదాక నొనరింపబడ్డమేల్కీడులం
 జదువంజూడఁగనేల? నీవెఱుఁగవా! నావేంకటేశప్రభూ! ॥ 105

మ॥ గతమేమోగతమయ్యె, రోటఁ దలఁ జిక్కఁజేసి రోఁకంటిను
 ర్హతి తప్పన్వలెనంట వెఱిగద! భారం బింక నీదేసుమీ!
 కృతముం జూచి యనర్హుఁడంచనెదో పోనీ పాపమంచు దయా
 మతిఁ గైకొందువా? సర్వసంపదభిరామా! వేంకటేశప్రభూ! ॥ 106

మ॥ అమలాంతఃకరణంబున నిగ్గులనర్హంబౌ ప్రమోదూతమా
 ఘము గృష్ణార్థములోఁ దృతీయఁదగు శుక్రప్రాప్తవారంబున
 న్నుమదామప్రభలీనునీశతకముం జోడించుకేల్దోయి నీ
 కమలాంఘ్రిద్యయికి సమర్పితము నాకై వేంకటేశప్రభూ! ॥ 107

మ॥ యతిరాజెవ్వరు? నీవ ప్రత్యహము సాహాయ్యంబు మాకిత్తు వే
 యతుకంజెందవు, యోగసంస్థితి ననన్యాయత్తచిత్తంబుతో
 డుత నాసర్వము నీపదాగ్రగణినుండుంగాత మాచంద్రస
 ద్వితతంబౌచు, భవత్కృపాగురుకళాప్తి నేవ్వేంకటేశప్రభూ! ॥ 108

(3)

శ త క స్త బ క ము.

మాధవ శతక కదంబము.

ప్రథ మో పా య న ము .

మహిళామణిన్ మిగుల చెన్నులరారు స్వరూపసంపదన్
హైమవతిన్ బ్రతాపమహిమాదికశక్తులచే సరస్వతీ
భామను సత్కళాగరిమఁ బ్రాశ్ని - భరించుచు సర్వతాకిక
క్షేమకరైకమూర్తివగు శ్రీకరు నిన్ను నుతింతు మాధవా!!

చ॥ భువి జనియించి యిప్పటికిఁ బోయెను నల్బదియారువత్సరాల్
చివరకు నేడుతేలిస విశేషము లెవ్వియుఁగానరావు ని
త్యవిధివినా; మదీయకృతమైతగు నెయ్యది కూర్పవచ్చునం
చు విధిలిఖించెనో యలఁతెసూచనయైనను లేకు మాధవా! ॥ 2

మ॥ స్మృతి యింతేనియు లేనివ్యక్తి కడుగంభీరంబు నావర్తఘో
రతరంగంబు భయంకరంబయిన పారావారమం దామహో
ద్ధతి నిందందును ముగ్ధితేలుగతి నాద్యంతంబులున్లేనిసం
స్మృతియన్వారిధి నాదుయాత్ర యగుదెంచెన్ వ్యర్థమై మాధవా! ॥

ఉ॥ కావలెనన్నటుల్ వెలితిగానినికామవిహారియైన పా
రావత మొక్కచో సుఖపరంపర మైమఱ పొందియుండ న
ర్హావసరంబుఁజూచుకొని యాడకు తీవ్రున డేగవచ్చి యా
లావు హరించి పోవునటులన్ మృతి పొంచెడుఁజెంత మాధవా ! ॥

తరల॥ ప్రబలమా ప్రకృతిప్రవాహము బాటి మమ్ములనెట్ల మే
ల్లబగబన్ వడితోఁ బురాకృతకర్మముల్ పయిమూఁగ ని
ల్వఁబడఁ గాల్చిల దేమితోఁచదు స్వంతయోజనసేయ నీ
యుబుసుపోనిప్రసక్తిలో సుఖమున్నె యేరికి మాధవా! ॥ 5

చ॥ ప్రకృతిబలంబుకంటెను బురాకృతపాపఫలంబుకంటె మా
 కీకను విలక్షణంబయిన స్వేచ్ఛ నొసంగివాక్కా? జీవవ
 ర్తకమునఁ బుణ్యకౌరవముఁ దార్పణజరించెడుచోటఁ జిత్తముల్
 తిశనుకనొంది పాపములతెన్నునఁ బర్వించుండు మాధవా! ॥ 6

శా॥ పుట్టంధుల్ కనుగానరామి పతనంబుల్ కాంచుట లాజమా
 కట్టా! కొంతవివేకముండియు నసత్కార్యంబులన్ మూర్ఖులన్
 బట్టుదాల్చి ప్రపంచమాయఁబడు టేప్రారబ్ధమో? చూచుచున్
 నటేటన్ బడి యెంతగింజకొనినన్ వ్యర్థంబెగా మాధవా! ॥ 7

ఉత్సాహ॥ పూని యంతరాత్మతెల్పుబోధమాని స్వాభిమా
 నానిసర్గసృష్టి భ్రాంతినంది పూర్వపాపముల్
 పో నడంపబోక పెంపుబొందఁ జేయుచుండుమా
 కొనె పాపముక్తి యెన్నఁడైనగాని మాధవా! ॥ 8

చ॥ జనిజనిఁ గ్రొత్తపాపముల నుల్పెడుమా యథుసంచయోగ్రకృం
 తనము యుగాంతకప్రళయదర్పమునందగునేమి నీచుపా
 నసకృప; నంతెగాని యడఁపన్ వలె మేమె యటంటసున్న యా
 పెనుపు నడంచియోసుకృతిఁబెంచియొ తేర్పుముమమ్ము మాధవా॥ 9

నృ॥ కృషివాణిజ్యములను నష్టంబై కీలెడలిపడెడువారికి
 సుషిమాదృష్టిని గ్రమవృద్ధిన్ రాజులు ఋణమిడి కనునట్లుగ
 విషయాప్తిన్ సుకృతముపోవంగన్ వీడ్వడియెడు ననుబోంట్లకున్
 దృషబోఁ బున్నెము నెరవీరాదే తీర్పమనుభయమె? మాధవా! ॥ 10

చ॥ ప్రకృతియెడారి కోరికలు బాడబవహులు ద్వందముల్ నిదా
 ఘకృతఖరాగ్ని నాయువులు కామముఖారులు దావపహ్నివ
 ర్షకప్రళయోగ్రమేఘములు ప్రాణుల కీకలిశక్తి తప్తగం
 ధకమును గ్రక్కపర్వతము తాలిమి నిల్పుటయెట్లు మాధవా! ॥ 11

మ॥ ప్రకృతిశ్యామ భ్రమానురక్తిఁగొలుపన్ ద్వంద్వాంతోరుసలిన్
 వికృతిన్ సంజనితున్ బరుండనిడి తద్వీర్యంబున్ షణ్ణిరో
 ధకు లుగ్రంబుగఁ గాలుసేతులకు బంధంబూన్చినొక్కన్ గలి
 ప్రకటైరండరంబు నుగ్గిడఁగఁ బాపంబెచ్చదే? మాధవా! ॥ 12

వృ॥ కామాదులను గొల్పుగారడీ జూచుటై
 నీమానఁ గలితెల్పు నీతులే పాడుటై
 వేమారు లఘయుక్తనీధినే యాడుటై
 యే మెట్లునినుఁజేరు టీశ్వరా! మాధవా!॥ 13

శా॥ యోగంబో! యజనంబో! భక్తియో! యెటో! యోజించి పూర్ణిన్ నినున్
 రాగంబొప్పు సమాశ్రయించు నెడ నైద్రుదైవవిఘ్నక్రియో
 ద్వేగం బాత్మకుఁ దావకాస్యకృతులన్ బేరాసలన్ గొల్పు న
 య్యో! గెల్వంగలమెట్టు లీబెడద, నీపూహింపుమా! మాధవా!॥ 14

వృ॥ ఆదె వసంతుఁడు క్రొత్తచిగురుల నలరుటలుగులు నూతెడిన్
 గొదమతుమ్మెదనారిరవమదె కులుకుటువిదలువారెపో
 యెదిరి చిల్కఁజూమాయిపయి మరుఁ డెగిరిమముకుచు బూగదల్
 గునులుగా నిగిడించెడిని యెటు కునురుకొనుమది మాధవా!॥ 15

మ॥ స్మర సంస్మృష్టమహేంద్రజాల మెటులోమాయించినన్ గ్రోధమ
 త్వరలోభోన్మదపటభద్రగతి సుసాపించు రంధ్రంబు నె
 ట్టిరవంతే స్థనింత నాకపతి “గాండీవంబు”గాఁదోచె మా
 చెలిలిప్పట్టన బాసటై యొసగవే చేయూతమున్ మాధవా!॥ 16

వృ॥ అదేమో! భయోద్వేగమత్యంతమైమదిన్నియెడన్నిల్లుమాయత్నముం
 గుదింపన్ గుదింపన్ దిగుల్పుటెఱుంగదే! రమ్మరక్షింపఁగామాధవా!॥

మ॥ కనిపాతేసిన గాలికిన్ బెలుగునీగల్ దోమలు బోలు మా
 కనుకంపన్విడి కానజాలనిరహస్యస్థానము స్థేరియుం
 డినీసేకేమిసుఖంబు? మారుడులఁగానీ, చేష్టలఁగాని కా
 చినచో నీకు వినోదమై ముదములఁ జేకూర్చవే మాధవా!॥ 18

మత్తాక్రీడ॥ కన్నబిడ్డకుఁ బాలోసగిన కఱఁగు నన్నున చూపనం
 బన్నభ్రాంతిని దాది మోమున నతనిరూఁకెడి మూఢరి
 తి న్నయంబుచువీడి యీప్రకృతి మముఁ బడనూడి నీ
 వెన్నఁ జేమఱియొనఁ గన్గొన వెదికతుబాకొ? మాధవా!॥ 19

ఉ॥ సత్యములేదేలేద, కొనసాగిననుక నెపమూనియుండు నౌ
 ధృత్యముమెండు మోస మహాహా! పరిపూర్ణము రంకుబోవుటల్
 నిత్యపథంబు లిట్టియవసీతుల కాకరమైనదుష్టసాం
 గత్యము నాకు నేటికని కన్నడకుండెదవొక్కొ? మాధవా!॥ 20

అంబురుహము॥ పున్నెముచెల్లిన వెంట నెజీవము భూమిఁబుట్టునటండ్రహో
 యన్నిట సీకలియం దటుఁబుట్టెడి యంతకుఁ గలదే యఘం
 బెన్నఁగ నెంతవిరోధికినేనియు నిట్టిహైన్యము నీకు మా
 పన్నశరణ్య! నతావనదివ్యపదాబ్జశోభిత మాధవా!॥ 21

మ॥ గిరిపాతంబుల హస్తీఘట్టనల సంక్షీర్ణాహిదప్లాళి కిం
 కరసంఘ్నణలక దవాగ్నిహతులక గప్తంబులెన్నేని మే
 ల్దరహాసంబుననోర్చి నిన్గొలిచి ప్రహ్లాదుండు రక్షార్హతక
 నటలక దాననొకింతలే కెటుతరింపక జాలుదుక మాధవా!॥ 22

శా॥ కారావాసభరంబు తప్తసికతాగ్రస్థానభారాంచిత
 ప్రారంభంబు కశాప్రహరములు నిర్దాక్షిణ్యసూచీముఖ
 కూరాక్షిద్వయభేదసంబుఁ బువులక గొట్లాటగా గోపన
 శ్రీరంజల్లె వృథామొఱల్ గొలుప తీతే మాకిటక మాధవా!॥ 23

మ॥ కలసర్వస్వమెగాక నీకొఱకునై కన్నెన మేనైన నా
 కులపాటింతయులేక యీఁగనినభక్తుల్ రక్షణార్హత్వసి
 గులుగా కీ ననుబోటి స్వార్థపరులందున్ సిద్ధికన్నట్లునే?
 తలపైకెత్తి “ప్రసీద!” నాఁ ద్రవ హృదిన్ దట్టాడెడిన్ మాధవా!

మంజుభాషిణి॥ ఇటుచూడుమీ! తొలఁగి యేగ నేటికి?

మటు మాయమై చనఁగ మానుకొందునే?

త్రుటియైన నీస్మరణ - తోడునీడవై

నటియింపు నీవెగతి నాకు మాధవా! ॥

25

మ॥ సిరిపోఁ గానలడస్సి యప్పునకు స్వస్త్రి పుత్రకుల్ దాల్చితోఁ
 బరదాస్యంబునఁగ్రుంగఁ బ్రేత వనసంవాసంబునన్ బుత్తు దు
 ర్గరణంబుంగని భార్యకంఠమునుద్రెంపన్ దెంపువాటించి నీ
 చరణధ్యానము వీడఁబోవని హరిశ్చంద్రుండె రక్షార్హుఁ డే
 మఱుమాబోంట్లవిలాప మర్హ దశకిమ్మా! యెమ్మెయిన్ మాధవా!

మ॥ అలతన్ మిక్కిలిసోలి యసిగతదేహం బల్లలాడంగ నీ
 భులునన్నంబును లేమిఁ బెన్నొసలి కాలున్లాగదూఁగాడి నీ
 తలఁపేదిక్కుగ వేలవత్సరము లుద్యభ్యానియూ హస్తిగా
 కిల నాబోంట్లుట? రక్షణార్థులగుచున్ స్వేచ్ఛన్గనన్ మాధవా !

శా॥ నీవారన్నమెభుక్తి జీర్ణవసనానీకంబెపైకప్పు నెం
 దేవీక్షించిన నింట నెప్పుడయినన్ నిప్పచ్చరం బింకసం
 తోవిస్తార మ్మైన నిశ్చలత నెంతోభక్తి నిన్గొల్పి స
 ద్భావుండైన కుచేలు నర్హతకుఁ బాతాళాంతరస్థంబు మా
 భావాంధత్వము నీదయార్హదశకున్ బ్రావెల్లగున్ మాధవా! ||28

మ॥ విపరీతప్రతిభాపలఁ గ్రియల దుర్వీర్యత్వముఁ జూపుచుఁ
 గృహబోనాడి సుసాధువర్తనులకుఁ గీడ్పాటుసంధించు ని
 త్రుపుతాపాపుల శిక్షకైవెడలు నీప్రస్థానకాలంబునం
 దపనేయంబని కూయివెట్టుటకు వెన్నాటయ్యెడిఁ మాధవా! || 29

మ॥ తనుధర్మంబగు స్వప్రయోజనపరత్వంబూని నాదైన్యమే
 ఘనమ౯ యోజనయుండియుఁ మనసుజక్కుంబట్టు దింకింతకం
 తెనుదీప్రంబగుదీనతఁ సుడియువానిఁ దేల్పు నీవేగుచుం
 డినచో నామొఱి దుర్నిమిత్తమగున౯జత్తమ్మున౯ మాధవా! ||30

శా॥ పాలఁ జక్కెఱసోకినట్లు సరసవ్యాపారసాహిత్యవా
 గ్జాలంబుల్ జిగిమించు ప్రస్తరణమై సప్తస్వరోద్గీర్ణరా
 గాలాపామరసత్సుధాంకితములై యం దీపుక్కిడింప నీ
 బాళిఁ ద్రుంతునోయంచు విన్నపముదెల్పెఁ జఁకుదుఁ మాధవా! ||

మ॥ శ్రీతరక్షాగతి నీవు సర్వభువనశ్రీరంగమధ్యంబులం
 దతిపుణ్యాత్మకులఁ బతివ్రతల సత్యప్రాధులఁ మానిసం
 తతులఁ శ్రేష్ఠుల సర్వసత్కృతులతో ధన్యత్వముంగూర్చుచో
 నతికింపంగమకింప నాచెఱుల విఘ్నశంకచే మాధవా! || 32

మ॥ తిరుకైలోన్నతపీఠదేశముల సాంద్రీభూతకేళీవనో
 త్కరనానాసుమసౌరభార్ద్రమయి చక్కఁవీచు నాపిల్లతె
 మ్మెగ్గరలఁ నిద్రపుధక్తిబృందములతో మేల్హాయి వర్తించు నీ
 వరసౌఖ్యంబున కంతరాయమని తెల్పెఁ నాసాదఁ మాధవా! || 33

శా॥ అంతేలేని ప్రపంచసంతతులలో నష్టపుకాడగమే
 ల్గుతుల్ పోషణముల్ మృతుల్గుటిచిరచ్చలేసి క్షీరాబ్ధిలో
 వింతోపాన్పున మేనువాల్చి యచట విశ్రాంతినిదించు నీ
 కెంతే భంగకమంచు నించకయు నోరెత్త వెఱ మాధవా!॥ 34

శా॥ “అమ్మేనడకపెట్ట” దన్నటుల నాయారాటపు గారణం
 బెమ్మేనే బైవివేయజూడ సమయం బింతేని గన్నట్ట దం
 తమ్మే కర్మముజారుదాఁక నిటు లేదట్టాడినగాని వీ
 నిష్కేంద్రిపువె? కర్మమెల్లజనుటించెన్నాళ్ళకో! మాధవా! ॥ 35

పు ష్ప మా లి కా బ ం ధ ము.

చ॥ అలరులజాలరు ల్భయనయద్వయసాదృతి గీతిరీతి నీ
 నెలపులఁ గ్రాలఁగానునిచి నిన్గొనియాడెద నాదభేదవృ
 త్తులఁ బలుజాలులై మధువిధు ల్గుధుసీర్షురిఁ బారి నీరిరం
 సల నలతల్ లయింప సరి సద్రసవత్తువసేవ దైవమా! ॥ 36

శా॥ కాలేనొచ్చునా? చేయియొచ్చునా? భక్తత్రాణతీర్వాసచేఁ
 జాలుకమూలయు నెన్న కేయుటికె దజ్ఞానాంధులొద్దువలె
 దాలోచింపరు తాకుతప్పుటలు స్వాస్థ్యంబూను నిష్కూడకే
 నాలో జంకునఁ బీచుపీచుమను నన్నా! గుండెలో మాధవా!॥ 37

మ॥ అవులే! మిక్కిలిశ్రద్ధ నన్యములలో నాకృష్టుడైనట్టులుం
 టివిగానీ మఱి దొంగచూడ్కులను వీనిగూడ నష్టపుచూ
 చువిశేషం బితఁడెఱుగే యెఱుంగఁడుచు లోనభావించెదే?
 నవులాటా? యింకనైన రమ్మిచటి కన్నా! వేడెడ మాధవా!॥ 38

శా॥ నామాటే భవదాత్మలేనియెడ నిన్నా ల్లిట్లు జీవింపఁగా
 సామర్థ్యంబది నాకెగల్గెడినె? సాక్షాద్భక్తియుకెఱుగెనే?
 శ్రీమంతంబయి తుష్టిసేగలుగు నీక్రీగంటి మేల్చుపు నా
 పై ముంపై పనిగొంట నిక్కమని తెల్పసాగెద మాధవా!॥ 39

శా॥ అబ్బో! నీవటులోరమోమిడి త్వదాస్యంబు గరాగ్రంబు చా
 టబ్బుకెట్టుచు మందహాసమున లక్ష్మంబు గనుంగీటు నీ
 తబ్బి బేగనలేనె యేటికిటులీతాటోటు వాగింపబో
 కబ్బా! దండము నీదరిన్ గొనగదయ్య! వేగమోమాధవా!॥ 40

మ॥ కలిగెన్ నీమది నాపయింగృహ యశంకం బొచుఁ గాకున్న నా
నిలువెల్లన్ గరి నిండు గద్గదిక కన్నీ రిట్టలంబై యిటుల్
కలుగన్ గారణమున్నె నిష్టలపఁగాఁ గన్గొ మ్మిటుల్వచ్చి, నా
పలుకున్ సత్యముఁ జూడనైన నిటురావా! కాంచవా! మాధవా!॥

మ॥ నడువన్ జాలని వానికేగదవె చెంతన్ సాయముండన్ దగున్
గడిదేఱన్ మఱి సాయమెందులకు? భక్తశ్రేష్ఠులారామె
బడి నీసోపుట ముఖ్యమా? తదితరవ్యక్తిన్ సుమార్గంబునం
దిడఁగా ముఖ్యమ? చూచి నాకొరకు రమ్మి! సమ్మతిన్ మాధవా!॥

శా॥ నీచూపేకరవయ్యె మాకెపుడు, బోసీ పిల్వఁగాఁ బిల్వఁగా
నేచాటన్ నిలుచుండియో పలుకు దీవెన్నాళ్లకేనంచు నో
రాచన్ వీనులఱిక్కుజేసి వినఁగా 'నా' లేదు 'నూ' లే దిదే
మీ! చాతుర్యమ! పల్కెయింతకనకంబే! యింకెటో? మాధవా!॥

ఉ॥ 'ఓ'యనఁగదెదే? నడువనూనిన బాదము లర్గిపోవునే?
న్యాయవిచారణం బొకక్షణంబునకే తలక్రిందులొనె? యె
బ్బే! యెటఁజూడఁ జాల మిదియే? సరసం? బెటనేర్చినావు? మా
నాయనగాదు! తుంటరితనం బెపుడెర్గవు రమ్మమాధవా! ॥ 44

ఉ॥ నాకనకంబుపెన్నిధి, గుణంబులకుప్పు, సుధామరీచి, మా
తాకిడు కల్పవృక్షము, సయప్రభనోమెడికామధేను, వెం
దాకలి డప్పి శ్రాంతి యన కాశితరక్షకుఁ బర్యవ్రాజు సు
శ్రీకృష్ణపార్థురంబు ననుఁ జెందు టికెన్నటికోయి! మాధవా! ॥ 45

ఉ॥ పోకుము పాటిపోకు మెటొపోయిన తప్పును నాకు వీనిబా
ధాకతినత్వమంచు మదిఁ దద్దయు నమ్మెదవేమొ? మించుట
త్రాకల నీడ వెంబడినె రాక తొలంగునటోయి నీమర
మ్యకృతిజూప కేకళలనాడినదప్పునె 'రమ్మ' మాధవా! ॥ 46

శా॥ నీ వన్నింటనునిండియుండుటనె మానిత్యోత్సవంబుల్ మనున్
నీవే సర్వమువీడియేగినను లేనేలేవుసర్గంబు లే
ప్రావీణ్యంబున నెందుడఁగెదవు సర్వవ్యాపి! నామ్రొల నీ
యావిర్భావము కల్గనేవలయునయ్యా! రూఢిగన్ మాధవా! ॥ 47

ఉ॥ ముప్పికి మొండిబండ శరమున్ బొనరించెడురీతి నిన్ననన్
గట్టములోర్చి యన్నముదకంబునునూపిరినాపి నీదరిన్
శిష్టగుమోడివేయనిది చెల్లదె? యోగ్యతకల్గదే? భళా!
యిష్టమువచ్చినట్లు విధియింపఁగ జంకవుసుంత మాధవా! ॥ 48

ఉ॥ చిత్రపుబల్కు కర్మమునశింపనివారికి ముక్తిలేదె? స
త్వాత్రత కీనిబంధనము బాధకమానె? యెఱుంగఁమొక్కొ? సా
విత్రికధన్ మృకండజు పవిత్రచరిత్రయు నీకుఁగూడె
మాత్రము నడ్డుగల్గునె? సమస్తజగత్ప్రభువంద్య! మాధవా! ॥ 49

మత్తకోకిల॥ ఏనపంబుననైన నామము నెవ్వఁడేనియుఁ బల్కుచుం
బ్రాణమీగినవాని పాపము భస్మమై కనుమోక్షమున్
మానితంబగుభక్తి నిత్యము మాన కాత్మపథంబునన్
ధ్యానమూనెడువాని కెయ్యది దాచియిచ్చెదు? మాధవా! ॥ 50

శా॥ ఏదోకోరికఁగోరి నీహసఁగ నేనేమించు శ్రేష్ఠుండనన్
మాదమ్ముంగొని నీకునాకుఁగల ప్రేమగ్రంథిబోఁడెంచి చే
దొడూఱుబడ నంతవెరినొకొ? నిత్యం బూరకే పాడ వీ
ల్లాదన్ వారలుగల్గి ఝడినను గల్గంబాట నోమాధవా! ॥ 51

ఉ॥ రాముండ! సోమఁడా! యనిన రంజిలుదో? నినుమించువారు లే
రీమహి నీకునీవె తగు నీడనఁగా మదిసంతసించువో?
పామరు లట్లులే వినుతిపాఠము లీవును మెచ్చుకొందువే?
యేమెయిసేవ నీహితమొ? యేర్పడఁబల్కుఁగరాదె? మాధవా! ॥ 52

ఉ॥ నీవుగ్రహింపఁబోవ నెడునిశ్చయమున్నను మంచిమంచివే
వేవియొ యేటితెచ్చి కడునెక్కుడుభక్తిని జేయఁజూపి యా
యావరణీయవస్తువుల నన్నిటి మేమెగ్రసించుమాత్రకే
లావుగసంతసించువే? భళా! యిది నైజమె యెందు? మాధవా! ॥ 53

శా॥ నాలోనుండెడు నిన్నుఁ దుష్టిపఱుపన్ సౌఖ్యంబులం దేనె ని
త్యాలోలాత్మతనున్న నీకునుసుఖం బత్యంతమాగాదె? యా
లీలన్ వాయువు నన్న పానములునున్ లేకుండఁగా మాడి నీ
కేలగిచ్చినవారలయ్యెడరయా? ఋష్యగ్రణులు మాధవా! ॥ 54

శా॥ పోని మృట్టులగాక కట్టఁ దిన సొమ్ముగూర్చుకోలేని య
జ్ఞానాశక్తులకై నిజార్జితములోనన్ గొంతవెచ్చింప తా
నేనిన్ సౌఖ్యమువీడి వీల్చులుప నానే నీకుసంతోష మో
దీనానాథజనార్తివారణయశోధీ! చిన్మయా! మాధవా! ॥ 55

చ॥ వినుతి సహస్రనామముల వేయివిధంబులఁజేయుకంటె నొ
క్కనికీఁ దదార్థిపోనడఁపఁ గల్గినసాయమొనర్ప ధన్యవ
ర్తనమని నీకు హెచ్చగుముదంబిడుటంచు నలంతుఁ బొట్టనిం
డునె పదివేలురి తలునుడుల్ పచరించిన నీకు మాధవా? ॥ 56

శా॥ తాలన్ అప్పలఁగూడ నీసితియదార్థంబైనఁబంచేంద్రియ
శ్రుతిలల్ కనుపింపలేమి సవి సత్సేమన్ బ్రదర్శింపలే
వేలా! నిస్సన మాకు నానినుతు లోయీ! యింద్రియజ్ఞానజీ
వాళుల్ మాపరిచర్య నీకొసఁగలేనా? మోద మో మాధవా? ॥

సుగంధి॥ నీదిచేరు మాదిలోరు నీతియో వినీతియో?

రాదుచెప్ప పోదుదెప్ప రాగమో విరాగమో?

యేదిలేదు కాదుసోదె హేయమో యుపాయమో?

వాదులేల సాధులీల వచ్చి తెల్పు మాధవా! ॥

58

శా॥ ఏనిద్యాకృతినో సకాశమున కీవేశెంచి నానేరమిన్

“రానూవచ్చితి పోనుబోయి”తను మర్మబాడకే చూపుమీ

నీనైజంబయి యెట్టిలోకములయందేన్ సుప్రసిద్ధంబు ని

త్యానందప్రద దివ్యమంగళకరంజౌరూపమున్ మాధవా! ॥ 59

మ॥ నినుఁ జూడన్ బెనుపొందుకౌతుకమునన్ నిత్యంబు రమ్మందు న
త్యనుకంపాగతి వచ్చెదేని భవదీయంబైన విశ్వాకృతిన్
గనుఁగోనాదునోలేనో? నాదయినయుత్కంఠానురూపంబుఁగా
మునుమున్నే ఘనదార్ధ్యమి మృచలదాత్మున్ జేయఁగా మాధవా!

వృ॥ ఇట సుఖమల్పము భరమగుదుఃఖమె హితమిడువారలె లేరుగా
యెటఁగనఁ బాపపుపనులకు నాసల నెసఁగొనఁజేయుటె మెండుగా
త్రుటియును నీ వెట నెసఁగుటఁజింగియు దొరవని వేడుటలేదుగా
అటమటమెండగు నిటఁజరియించిన ననుట నెఱుంగవే? మాధవా! ॥

మత్తకోకిల॥ అన్నివస్తువులందు నుండను టాలకించిన యాదిగా
 నెన్నరాని కడిందిచింత వహించెజిత్తము నిత్యమే
 మన్నమున్ బచనంబొనర్చెడునప్పుడున్ దినునసప్పు డీ
 వెన్నిబాధల నొందుదోయని యేమిసేయును మాధవా! ॥ 62

శా॥ అయ్యో! మాయతిచారసంజనితరోగక్రాంతి నీవెంతగా
 డయ్యంగల్గునో? మానురాశఁ దగవాడన్ గల్గుపోరాటలన్
 ప్రయ్యంబడ్డయశక్తుతో నెటులుగాఁ బ్రాణంబు లీవీగెదో?
 అయ్యో! దుర్భరగర్భవాసముల నెట్లాడెదో? మాధవా?! ॥ 63

శా॥ సృష్టింగల్గెడిజీవకోట్ల సుఖసంతృప్తుల్వీశేమంబులే
 ర్కష్టంబుంబడువారె పెక్కు రఖరాక్రాంతిం జెఱంబొంద నీ
 కిష్టంబయ్యెనె? బాధ దేహమున నొక్కిం తెక్కుడోతోచు ను
 త్కృప్తాస్వస్థత తోచుమా కటులగాదే నీకునున్ మాధవా! ॥ 64

శా॥ నీవేలోకముగా భజించినను రానేరా నెటోవచ్చితే
 నీ వడ్డే మఱిపుట్టరానిగతి సాహృష్టాత్మ జీవాళికిన్
 నీవైదగ్ధమదేమొకాని యరులై నిజిట్టువారిన్ ద్రుటిన్
 ట్రైవైకుంఠముఁ జేరబంపెదవు దాక్షిణ్యంబుతో మాధవా! ॥ 65

శా॥ ఐదేళ్లప్పుడె తండ్రహింసలకు జంకమాటెలే కెప్పు నీ
 పాదధ్యాససమాధి నిర్గొలుచునాప్రహ్లాదు సంసారదు
 ర్యాదోరాశినిద్రోసి తజ్జనకు నీకత్యుగ్రవైరి డయా
 ప్రాచుర్యావత నిట్టె మోక్షమునకంపన్ న్యాయమే మాధవా! ॥

ఉ॥ అంతటిచిన్నవాడెద్దువుఁ డట్టు లనన్యమచంచలంబు న
 త్యంతపవిత్రమాతృకృతమైనమహార్చన నిన్నుఁగొల్వఁ గ
 రాంతముదాఁక నేలుమని యల్లన మాయనుద్రోసినావు దు
 ర్గాంతునిగంసు వెంటనె సుధర్మకుఁబంపితివెట్లు? మాధవా! ॥ 67

చ॥ వినయము ప్రేమ భక్తిఁ బ్రభవించెడుత్వద్గతమానసోరువ
 ర్తనములకంటెఁ జూడ శతథాబలవత్తరగాఢతీక్షణభా
 వనమును బెంచు నీపయిని వైరసమాకలనంబుఁబూన సం
 చును దినచర్య స్వానుభవశోభ నెఱింగెదనయ్య! మాధవా! ॥ 68

వృ॥ బతిమాలన్ మఱిభంగపడన్ గనుపట్టపు నీ వొకనాటికే
 నతికూరత్వమునంది శఠించినయప్పుడుగాని జనింపదే?
 మతి నాపైదయ? మాటలికేటికి? మానముమాని వెలార్చెదన్
 శతథా నీదగుశక్తిసమస్తముఁ జక్కననిల్వము మాధవా! ॥ 69

మ॥ గురుఁడౌశుక్రుండు మోసమాననిన సంకోచింప కత్యంతభ
 క్తిరసావేశత వానిసర్వమును నీకే ధారవోసెంగదా!
 సరసుండై బలిచక్రవర్తి యది నీశౌర్యార్జితంబట్లు ని
 ష్కరుణన్ వానిరసాతలంబునకుఁద్రొక్కన్ బాడియే? మాధవా! ॥

రథోద్ధతము

ఇంటిగుట్టు బయలెక్కునంచునా తుంటరీ! తిరిగితోచె దాత్మలో?
 నంటియుండు మట నాడకీడకున్ గెంటిపోక పరికించి మాధవా! ॥

మ॥ నినుదూఱన్ మనసొనెనా కిచట నానిశ్రేయసాధానవ
 ర్తనపుందిట్టపుఁబట్టుగొమ్మపు దురంతంబైనప్రార్థన
 హినికిన్ దేవపు సంచితోపలచమూహేరాశవర్షంబునా
 పను వ్రజించితఛత్రతుల్యుడవునై నర్తితు వోమాధవా! ॥ 72

వృ॥ నాకాహారము పానీయంబును సర్వసఖత్వమె కాక యా
 లోకింపబడి చేకోగాఁబడులోకములన్నియు నీవెగా
 శోకాద్యుగ్రవికారాదుల్ ని నెచూపును మిక్కిలిప్రాపుగా
 నాఁగొంటింగడు నీకై నిన్విడనాడసహింతునె మాధవా? ॥ 73

శా॥ నేనే నిన్ హృదినాపి యెచ్చటికినేనిన్ బోవనీనంచు దు
 ర్గానిత్యంబునఁ బల్కనెప్పుడును సమ్మానార్హులై భక్తిని
 స్థానూనత్యముతోఁ జెలంగుమహితుల్ చాలంగనున్నారల
 టై నన్ నీవు సహస్రధాముడవు కావా కోరినన్? మాధవా? ॥ 74

వృ॥ నీదానదాసానుదాసాంఘ్రిరేణ్యమనిన్ శ్రేష్ఠమాసం చెదన్
 నేదాల్పగాఁజూలునర్హత్వసిద్ధిన్ మహిన్ నిత్యముంగోరెదన్
 గాదంచు నీవట్లుపోదటంచున్ దెగం బల్కనేనెప్పుడున్
 నీదండయున్ వారినిర్బిడమా ప్రేమనే కోరుదున్ మాధవా! ॥ 75

చ॥ కదలఁగనీక పెన్నిసువుగాఁగనుపింపఁగ నిన్ను నెఱ్ఱునా
హృదయమునందె నిల్పుటలు హింసయొనర్పఁగఁగాదును మృగం
తదశల నీ వనంతగుణతన్ సుఖమొదెదుగాదె నీకు నె
య్యది విసుగయ్యెడున్ బహుదయాపరచిన్మయమూర్తి మాధవా?॥

పంచచామరము॥ అనాధనాధ! సర్వకారణా! భయాపహరణా !

ఘనాఘనాశకానురాగగౌరవ ప్రసారణా !

మునింద్రవంద్య వేదపాదభూతకృద్వసుంధరా !

దీనేంద్రకోటితుల్యదివ్యదీప్తతేజ! మాధవా! ॥

77

చ॥ పిలిచిన మాటువల్కవని ప్రేమమెయిన్ జనుదేవటంచు కొం
దలపడితిన్ బహిర్విలసనంబుల నీపొడఁ బోల్చులేక, లో
పలఁగల నాసహస్రదళ పద్మమునన్ సుఖముండి హృష్ణాఖో
చ్ఛలనజనాదరూపమున సన్నిధినిచ్చు తెఱుంగ మాధవా! ॥ 78

స్మ॥ కడున్ బసితనంబునుండియును మేల్కరుణ వైవారఁగా
నడిన్ జెడుగొనర్చువేళలను సుస్వరము పెంపొందఁగా
ముడుంగక సదా చెవిన్ హితముగాఁబొనరదే కీడగున్
సుడీ! యనెడి యంతరాత్మగతి బోల్చుదునెనిన్? మాధవా! ॥ 79

ఉ॥ ఊహల నొచితిన్ నుడులనొప్పుగుపొందిక నిన్నుఁగొల్చు స
న్నాహమునన్ విసమ్రతయు నిల్వరుమెచ్చెడు లా గొనర్చు మే
ల్నాహస మున్నెనాకనుచు జంకెద; నెవ్వరిమెచ్చుకోలు నే
లా? హృదినున్ననీకు హితమైనఁ; గృతార్థుడ నొదు మాధవా! ॥

మ॥ పొడవో పొట్టియె లాహ సన్న మొ సుఖంబో కాదా భాగ్యంబాలే
మిడియో నేర్పొ జడత్వమో రసమొ తన్మిథ్యాత్వమోనాక యె
ట్టిడువీ డన్ వగ లేక మేలుపరిపాటిన్ గూర్తు నీప్రేమ మె
ప్పుడు; వ్యత్యాసము వారివారికృతి సంఘాతంబెగా మాధవా ! 81

వంశస్థవృత్తము.

• సమ స్తవిద్యాసరస్వప్రసారకా! సుమంగళప్రాంశువసుంధరాధిపా!
భ్రమజ్జనోత్తరణపాండితీధురా! నమోనమస్తే సతనాధ! మాధవా!

చ॥ కరములుమోడ్చి నిశ్చలతఁగైకొనినిల్చుట నీదుసేవయై
వఱలునె మాకుఁ జేరజని పాదములొత్తుట డప్పిపోవఁగా
సురుచిరనీరమిచ్చుటయొ చొక్కంగ వీవన వీచుటో యొకం
డెఱుగము నీదుపోబడి విశ్మంఖలవేగమునొంద మాధవా! ॥ 83

ఉ॥ సన్నిధిలేదు సేవకను జాలి ప్రమాదఫలబెగాక యే
మున్నది? చూడ నీచరణమొక్కటికే ధరచాలనప్పు యో
యన్న! తరంబెఱుంగని యపాశ సలంకురు చుండుగాడె? యా
పన్నజనార్తివారణశుభాకృతి రాగదవయ్య: మాధవా! ॥ 84

చ॥ పఱపినస్పృష్టి తన్నియమబడముగాఁ గొనసాగుచున్ దదం
తరములనున్ననిన్ను బహుధాపరిచర్యలఁ జొక్కఁజేయఁగాఁ
బరవశమైనఁ గన్నొగిచి భవ్యసుషుప్తిసుఖంబుఁజెందెదో
మఱలని దివ్యయాగికసమాధి సమీహితవృత్తి? మాధవా! ॥ 85

శా॥ ఏలా! లేవపు! మత్తకోకిలసాహిత్యంబుఁ బాడన్ శ్రమల్
నీలం జక్కనిపంచచామరములన్ వీవంగఁ బల్తావులన్
గ్రాలంజాలిన చంపకోత్పల సమర్చన్? -మేలు-మత్తేభశా
ర్దులారాక్రాంతినిగాని లేవమా? లగింతున్ వానినిన్ మాధవా! ॥ 86

వృ॥ వృత్తములలోనఁ బరమోత్తమపరీమళము హత్తు
కుసుమాఖ్యముల తావియున్
జిత్త మిగురొత్త నుడినెత్తు ద్విజసత్తముల మొత్తముల
రాగముల యీవియున్
సత్తువలెసంగ నిను నెత్తుకొనిస్వారిజనుమ త్రమృగరాజములరీవియున్
గుత్తముగనుండుసనియి త్తరెర చింతుఁగృతిఁజిత్తమున కెక్కడి నె?మాధవా!

శా॥ సర్వజ్ఞుండవు సర్వశక్తులును నీస్వాధీనముల్ గుంపులై
సర్వజ్ఞానములున్ సమగ్రగతి నీసాన్నిధ్యమందాడునం
తర్వాణీంధ్రుడవైన నీకు రుచియూనా? వచ్చియున్ రాక నేఁ
బర్వంజేసెడిపద్మవైఖరులు నాభావంబులున్ మాధవా!! 88

గేయం॥ ధ్యానమనుకొల్పినీగానమనుమేల్పినిడిదానిపయిఁదాల్పిమెయి
నూహలన్ । సాన రుచులీనఁగాసూసములుగా ద్విజవితాసములుఁగా
మృగవిధానముల్ । గా నతులవీజనల్లా నెనయ మల్పికళలీను సొగ
సైనపెనుహారమున్ । బూనికనొనర్తు నింపొనె? ధరియించెదె?
యనూనదయజూపుపస మాధవా!॥ 89

చ॥ లలిఁగొని చూపుమేర కవలంగలవానినె చూడలేను భూ
స్థలి నిక విశ్వరూపునినుఁ జక్కఁగఁ గన్గొనకొనె? తోలుచూ
పుల ననుమాటలే కెపుడుఁబోరుదుఁ చూపుము నీదురూపటం
చలవికిమీరునాశ నపహాస్యఁడనయ్యెదఁ జూడు మాధవా! 90

చ॥ ముకురములోనికొండఁ దనమూపునకెత్తుమటంచుఁ బోరుబా
లకువలెఁ గొంచెపుఁ జగములన్ బ్రతిబింబితమా భవద్విరా
డ్ప్రకటతరోరురూపమును బట్టయతిఁ చెడునాదుమూర్ఖవ
ర్తకమునకున్ హసించువె? నిరంజనభాస్వదభిజ్ఞ! మాధవా!॥ 91

శా॥ నీలాన్యము చిత్తమోహకముగా నిండై నభోవీధి నా
లోలచ్చిత్రకళామణిప్రభ సమాలోక్యార్థ సన్నాహను
శ్రీలన్ నిత్యము విదొనర్ప మఱివేరే? విశ్వరూపంబు? మా
యాతీలన్ భ్రమఁగొంటెగాక బహురమ్యావిష్కరియా! మాధవా!

మ॥ బహురమ్యాకృతులన్ మనోహరబహుధాన్వసప్రసక్తిన్, శ్రమా
పహమందానిలపాళి రుచ్యబహుసద్వస్తుక్రమాళిన్, ముహు
ర్ముహురానందమొసంగు సేవనల మమ్ము నిత్యమున్ సాకునీ
కహహా! మేమొకసేవఁజేయఁగలమయ్యా! పూనినన్ మాధవా!॥ 93

ఉ॥ చేపినపాలు బిడ్డకిడి చెందు సుఖంబును మాత; నీవున
ట్లే పలురీతులన్ మమతలెక్కిన మాకొనరించుసేవలన్
గైపొనరించు సమ్ముదముఁ గాంతువుగాక, సుఖంబు నీకునీ
నోపినసేవఁజేయఁగల యొద్దిక మాకడనున్నె? మాధవా!॥ 94

మ॥ కరతాళంబులుఁ గంఠగానములు నాల్కన్ గైతలున్ గొల్పన్
త్వరవోద్రేకముఁ గండ్లనిశ్చలితయోగాసక్తహూచూపు మేన్
గరి సర్వోన్ముఖవృత్తిఁ జిత్తము నినున్ గాంక్షించుచో నై నసం
బరమునీ నీ వును గొంతగైకొనఁగరమ్మా! మేలగున్ మాధవా!॥ 95

మ॥ ఎపు డీహృత్పుటి నీనుచింతనము తేకత్తున్ మహానందమై
యపుడే దివ్యకళాభ్యుపాదివము తద్వాప్యహరముల్ సున్నలై
నపుడే దట్టపుంగారుచీకటి వికారాదుల్ హృదిన్ మూఁగు టి
విపరీతంబులఁ గ్రాఁగలేను హృదినివే నిల్వవే! మాధవా! ॥ 96

చ॥ క్షణికశతాంశకాలమును సన్నిధితప్పెనయే స్థణంధణం
ధణయను మ్రోతలన్ బహువిధంబులఁ జట్టునుమూఁగి తాక్యదు
ర్గణములు పెన్నుడుల్ నెఱపి గోడునముంచ యతించు తన్నివా
రణ మతికష్టసాధ్యమగు రమ్మిట నాచుకొనంగ! మాధవా! ॥ 97

మ॥ ఉదయంబౌరవియగ్రదీప్తులకె పాయున్ గారుచీకట్లు నా
మది నీసీడ యొకింతసోక నటులే మచ్చెనలేకుండ దు
ర్మదముఖ్యంబు లడంగినాశనమగున్ రాత్రిందివద్వంద్వకా
పదలేకుండ సతంబు నీస్మరణకున్ బ్రాపీఁగడే మాధవా! ॥ 98

మ॥ అదె దీప్తాకృతు లాకసంబున సహస్రానేకముల్ గుంపులై
యుదయాస్తంగతిలేనిదీప్తులఁ ద్వదీయోపాసనానందసం
పద సృత్యంబునొనర్చువెంపు లెగుటన్ వల్లెఁగన్మూసినన్
సదయా! కన్నులవిప్పునం దదియెకాంచన్ జేయవే! మాధవా! ॥ 99

శా॥ జ్యోతిర్గోళశతంబు లాకసమున్ జొత్తెంచి రివివృన్
జేతోమోదముగాఁ జరించి తమకంఠెన్ గోటిరెఱ్ఱక్కుడై
సీతత్వప్రభలోనఁ జేరుటలు కంటిన్ నామనోవిధి నా
రీతిన్ నన్నునుఁ జేర్చుకోఁగదవె తండ్రీ! నీమెయిన్ మాధవా! 100

ద్రు॥ వి॥ మధురవీక్షణమండితపావకా! మధురవిగ్రహమానితభూకళా
మధురకార్యసమర్పితమానసా! మధురభక్తిసుమప్రియ! మాధవా! ॥

ద్రు॥ వి॥ కరుణ సీకడకన్నుల జారఁగా వరసుధారసవర్షము లోకమున్
బరమసౌఖ్యశుభసత్తి నిల్పెడున్ దరరథాంగగదాధర! మాధవా! ॥

ఉత్సాహ॥ స్వామి యెందు జడతలేనిభక్తి సంతతంబు నీ
నామకీర్తనమునుబూని నాదునిత్యసద్విధిన్
నీమమొప్పు నసదుమాని నెగ్గఁగల్గు ధార్మ్యమున్
బూమెలన్ని యెఱుఁగఁజాలు బుద్ధినివే! మాధవా! ॥

పృథ్వీ॥ అమూల్యమగు నీ కృపామయకటాక్షురోచిరత్తి-
 భ్రమాముఖహిమప్రపంచకవిపాటనం బబ్బుటన్
 శమాదిసుగుణాఘ్నై మును లెసంగి రుద్రత్ప్రభన్
 నమోనమ! తరింపఁజేయుమి! యినప్రభా! మాధవా! ॥ 104

చ॥ భువననిదాన! దానవవిభుక్రథన త్వరమానమానసో
 త్వవహుమానమానితవిధానవధానకళాభిమాన! మా
 నవపరిమాణమానగణనక్రమదూరగుణాసమాన! మా
 నవనవభక్తిసారకలనగనమానకుమయ్య! మాధవా! ॥ 105

చ॥ విని కొనియాడి పాడి సరవిన్ విరివిన్ గని పెంచి మించుసే
 వనమునఁ గూడిమాడి తెగువన్ బగవత్తలి మున్ను సన్నవా
 ర్లను ఘనధీనిదానమొనరన్ దనరించుట విన్నిఁ బూన్ని నా
 మనమున నిన్నె యెన్న ననుమానము మానితినయ్య! మాధవా!॥

ఉ॥ పావనమైనసీకృపకుఁ బాత్రుడనౌటకుఁజేయఁదగ్గవే
 వోవిధులున్నవారు మనువు ల్విబుధుల్యచియిత్తు వానిచే
 భావము సీషయిన్ నిలుచుభంగి పొసగుటలేదునాకు రా
 వే వినవేమొఱన్! బలుకవే తగుభక్తిపథంబు మాధవా! ॥ 107

ఉ॥ అబ్బురమయ్య! బీజమెదియైనను నద్గతవస్తువృద్ధికిన్
 నిబ్బరమైననూటి ధరణిన్ దగుసారమెసంగుచుంట, ని
 ట్లుబ్బు నొసంగుస్త్రుప్తే సమయోచితభోజ్యముగాఁగ నిల్పునీ
 ప్రబ్బుదయావిశాలతకుఁ బ్రాంజలిఁజేసెదనయ్య! మాధవా! ॥ 108

మాధవ శతక కదంబము.

ద్వితీయోపాయనము.

సుఖరాజ్యభోగరస శేముఖలక్ష్మణైశ్చైవపుత్రక ని
జై సకతేష్ఠితప్రదమునై యమృతాంబులం జల్ము సజగ
న్యాసవిలాస మంతకవికా సనువిం దోహదగూర్పుఁగావం దా
డీ! సముదీన స్మృతిఁ బ్రకటింపఁడె నత్తాత లిందు మాధవా !

ఉ॥ దుష్టు లొండ్లుపీడలను దోలి సమ స్తజగంబు తాతమై
తుష్ట సుఖాంబు నొందె దమదోర్బలభిలశ క్కె నీ క్కె ను
త్కృష్టతఁగాంచి ముక్తజనిన ధీరులు సేమన తారమూర్తులై
స్మృష్టమటంచు సమ్మి యిటఁబాడెదె డత్త కల్లెలు మాధవా ! 2

ఉ॥ చీకటియుంటనే వెలుంగు చెందెడు మిక్కిలిశోభ చేరు మున్
నొకుటచేతనే వెలుచుట కడుగమ్మరింబుల గొంచు ట
ల్ల కుటిలాత్ములక సుజలీలలు విస్తృతకీర్తనొందు నీ
యాకృతులేను మీద్వితయమూచు గణించెద నిందు మాధవా ! 3

ఉ॥ మాలికలక హసించు కృతమాలికనాదగు నేటిలో మేల్
చాలికలై జగంబుసడి చాలికఁగించును స్వేచ్ఛ వింతనా
మాలిక లంబుభంగగతిఁ దూలికలాగఁగె గాలదేవతా
జాలములై యనేకఖగజాలము లీనుచునాడె మాధవా ! 4

మ॥ అట గంగాతటసీమ శ్రీమహితయోగాభ్యాసనిర్వాసితో
త్పటనాదార్పణీ మించి చంచలబహిర్ధావంబులక మూచి ప్ర
స్ఫుటదానందరసాంబు జల్ముఘుచిన్ముద్రాసగున్నిద్రాడై
జటివద్యం దొకఁ డుండు ద్వితీయం స్ఫుతోపేయై మాధవా ! 5

శా|| సారంగంబొకఁ డాకమండలుపులో సారంబులఁ గ్రోలఁగా
సారంగంబులు మూఁగి ఝాకృతిఁ గళాసారంబు రూపింపఁగా
సారంగంబులు డాఁగి జూటమున సంసారంబు సాగింపఁ గా
సారంగుం డెఱుంగండు యోగి తమసాసారంబునుక మాధవా! 6

మ|| అటు సత్యవ్రతనాముండై వెలయు పుణ్యాత్ముండు నిత్యంబు సా
కటసంహారు కృపామృతాంచితకటాక్షప్రాభవోదారు నె
న్నుటె కార్యంబుగనుండి యోగహితసంతోషంబు పెంపార నా
తటిసీతీరమునందుఁదానపరసంధ్యక వార్చుచో మాధవా! 7

ఉ|| ఆజపశీలి సాంఖ్యసమయార్హవిధు ల్పచరించుచుండ నీ
రేజము లంతలో మొగిడఁ బ్రీతిఁ దలిర్పఁగసాగెఁగల్గె లా
భోజహితుండు సస్తగిరిమూఁపుదెస నిగుచుండె మింట వి
భ్రాజితమయ్యె మోహనజపాకుసుమారుణకాంతి మాధవా ! 8

ఉ|| సారససీమలంగు మధుసారసమాదృతిఁ జొక్కి మోడ్పుచే
కూరుట నందుఁజొక్కి పలుకూరటలఁ వెలిసోకఁదక్కి ఝా
కారత నిక్కుషత్పదవికారరనంబులు శైవపాద ని
సాస్రీతపంక్తికంఠగళచారినినాదము లయ్యె మాధవా ! 9

ఉ|| పెద్దదిహూడాదివాకరని బింబములో సగపాలు క్రుంక మే
ల్బుద్ధి ముసీంద్రుఁ డస్ఫుర్తిమిడుపూన్నిని దోసిటసీటినెత్తి య
టదెసఁ బోయఁబోన మనుజార్హవచస్సుల నందునుండి యా
పద్ధత “రక్ష! రక్ష!” యనువా క్కతిదీనతఁ దోచె మాధవా! 10

ఉ|| దోయిలిసోబడిక మిగులఁదొందరతోడుతనాఁగి డింపి “యే
మీ! యిదియేరివాక్య”మని యేర్పడు వింతగగుర్చుమాటగా
నాయతి పల్కి చూచుకొన నం దొకబిత్తరిచిన్న లేతమీ
“నోయమివర్య!పాహి!” యని యార్ధ్యముఖంబయి పల్కెమాధవా!

ఉ|| “ఎట్టిభయంబుసోకె? నిను నేగతిఁగాచుట నీదుకోర్కి? యిం
పుట్టిపడక సారంగమెయి నున్నమనోజ్ఞువు నీకు నొక్కయి
క్కట్టును దోచెనే? పసినిగారపుకూనవు నీవుతొఱిలక
బుట్టినయాపదక దెలుపు ప్రోతు”ననెక జడదారి మాధవా! 12

చ॥ అసవిని మేనైఱుగు చలనాప్తి దళుక్కులనీన, మోదమె
చ్చినమది “నేమి నేమనవిజేసెదనయ్య! జలంబులందుఁబు
ట్టినమొద లింతదాక నొకటేదినగండము కాదుకా దను
క్షణమును గండమయ్యె” నని జాలి వచించెను మీను మాధవా !

చ॥ ఘరినగ్రుడ్లనుండి వెలిబడ్డసహజులను వేలువే
లుగఁ, బురిగట్టి తోరణములోయన, మిన్నులచాల్పునాఁగ నొ
త్తగుసవరత్నసంఘటితదామములోయనఁగాఁ బ్రవాహరీ
తిగ జలగర్భసీమలను దిగ్గతిమంచనెమీను మాధవా! 14

మ॥ కడుసూక్ష్మంబులుమేనుతొట, మది నొఁగాము ల్వివక్షించుచొ
ప్పెడనుకొట, స్థమి దాతుతప్పటలు సుతేనెన్నఁగాలేక యే
ర్పడుకొతూహల ముబ్బఁజేయ బురదక బాచిక శిలాగ్రంబుల
న్వేడపహ్వానితిమంచు బల్కె ఝష మవ్వేదాంతితో మాధవా !

చ॥ ఒకరమ లేకయిద్దరమ? యుటిమివేలకు వేలు, స్వేచ్ఛను
త్తుకతఁజరించుచోట మముఁజుట్టి గ్రసించెడువెద్దమీలు నే
రకములతాలొ నాచులొకొ రమ్మని తత్పరితఃప్రసారతక
నెకలులమై చరించితిమి వేడుకనంచనెమీను మాధవా! 16

ఉ! భూరిఝషంబు లుర్వడిని బోయెడుత్రోపుడుఁ బాటి నెట్ట నా
దారి సనేకము ల్వివశతక వివృత్యాసములందుజారి యా
హారములయ్యె వానికి, జలాగ్రతలంబుల సంచరింపఁగాఁ
గోర విహంగబాధ వెఱఁగొల్పననెక జలగామి మాధవా! 17

ఉ॥ మైకెగుర నివహంగములబాధ జలాంతరకర్దమసలిక
గైకొనఁ బెద్దమీ ల్మొసలికాటులుఁ దప్పపు, తీరసీమలక
ప్రబాకఁగ జాలరుల్ దఱిమిపట్టును రిట్లటచేతఁ ప్రబాణము
లాసకుట కెన్నినాళ్ళో? యనె, సాధున కార్కుష మప్పు మాధవా!

చ॥ “తలఁచుకొనంగ నాకడుపు తద్దయు వ్రయ్యఁగబడ్డయట్లులె
కలఁగుమనంబు నోటఁదడికన్నడ నంగిలియారు మేను మూ
ర్ఖుల వివశత్వమూను ఋషిసత్తమ! యేమనివిన్నవెను నా
బలగముగ్గాధ!” యంచనియె హలుగ తేఱినచింత మాధవా!

ఉ॥ “వేలకొలది యట్లు ప్రభవించినమత్సహజన్మలందఱు
జాలరిచేత భూరిజలబంతుకదింబముచే విహంగమా
భీలతచే భుజుగకులభీకరవృత్తి నడగిరయ్య! నా
చాలున కేసు నిచ్చి”ననె నాని సలంకారు మీను మాధవా! 20

చ॥ “భయపడి కేసుప్రోతు ననుభాషింపు లెవ్వరులేరు కిస్పడి
నియమము మ్రొంగింబాచు పెనురిక్కి సింహమేకాని, నేటికో
నియమరా! యచ్చిప్పగితి నివెనుప్రాపు లభించె, గొన్నినా
ల్లిమును నిర్భయాత్మం దిగినాడు”దినెన్ జలుచేప మాధవా! 21

ఉ॥ “పూనికి నెలటంబాకె పెనుభూతిమనలదిగువెచ్చిచేప యె
తేనెలయింబ నేనె కడతేతెధను బనుకొని కినియన్
ప్రభాములన్నియున్ గుహటంబుడివి తల్లివితండ్రివైన నీ
నే ననుక్రయణానికి భరియింపవె?” యంచ నెమీను మాధవా!

ఉ॥ “నికనులన్ గృహమృతము నింపగిం దొడ్కిసలాపంచుట యె
స్తాకరుణార్ద్రదృష్ట సమయక్షతి నాపయింబాతె నల్లె నా
సోకినబాములన్నియును స్రుక్కు బగాకి మనంబు మేను గీ
చాకితులయ్యె నాకినియె నాచిలుబెడినపిల్ల మాధవా! 22

మ॥ భవదీక్షాబలజాతనూత్నలలితప్రజ్ఞాశ్రియమా నాదంబు
ధివికేషంబు విలక్షణప్రభల సుధాపంగ నాకీయపూ
న్వినచోవైభవము ల్లేచె నిడ దైర్యంబబ్బె నోసంయమిం
డ! సదాన్వృత్తిమ!” యంచ సన్నతిగ సంతకవ్రాలె మీ న్మాధవా!

ఉ॥ క్రమ్యులచి “యల్లదె ముఖమ్ముదెన్ శరణాగతాననా
శ్శయ్యగుత్తాత్రతేజము దయాకలితార్థగుణంబు సందులన్
ముమ్మగ మె వెల్లిగెడు సమో! నమ! రక్షణదక్షమైన ప్రా
పిమ్మయిం బ్రాప్తమయ్యె నిడ నేగెభయం”బనె మీను మాధవా!

ఉ॥ తాకికచింత వీడె దగులా బిటం గ్రమ్మెల సోకె సంచు నీ
కాకుం గొప్పగింబయెడినా? కాదిని నిసహజం బెఱిగితిన్
నాకును నీకు ధాత్మగతన్ సమకూరె సహానుభూతి నీ
పోకల కంఠరాయ మనఁబోకు”మనెన్ యుష మ పుమాధవా! 26

ఉ॥ ఆకృతీసాంపుణాచి సమయజ్ఞవచోవినయంబు నెంచి చి
త్రాకృతి నంతకంతకు మహాదృఢత మాత్మనెసంగ నిల్చి “య
ప్రాకృతమత్స్యరాజ ఋది, వచ్చె నిటుల్ ననుగిన్నతండ్రి న
న్నికరణిక్ గృత్యాత భరింపగ” నుచనిచూచి మాధవా! 27

ఉ॥ నెట్లు గట్టిభక్త నెద వికుసమస్కృతీజేసి, మీనుతో
“బుట్టకమున్న నేర్చితివా? పుట్టయెనేర్చితి” ముగ్ధమూటలు
గట్టించింజాలు పల్కుచుడికారము, నిష్టకు నిడుగాదె నీ
యట్టిరుతోడిపాత్తు ఝషమా! “నునె నాశెమిశీలి మాధవా! 28

శా॥ అక్రీరోదధి కేషపాన్పు పయి నొయ్యారంబుగా వ్రాలి నీ
కుశలగల్గు సమస్తభాతవివతిన్ గోపాయనం బూను నీ
కక్షయ్యంబనుచున్ గమండులుపున దారాశ్రమీండు త
నితేసిచి నెంతసంతసిలితో నీవాయెడన్ మాధవా! 29

ఉ॥ భక్త బ్రహ్మ నీదయకు బాత్రుడు గాడగువాని మించునా
సక్తినహించి యిట్లు సరసంపు విలాసమునన్ గ్రహింతు వో
ముక్తినికేతనా! విషయమోచన! సాశ్రీతరక్షణక్రియా
సక్తసుధారసప్రసరచారువిలోచన! శ్రీరమాధవా! 30

ఉ॥ అంతట సాంస్యకృత్యముల నన్నిటిదీర్చి స్వప్నచంద్రుడ డా
ప్రాంతమునందె యున్నతనయాశ్రమమున్ దరియంగ నేగు న
ల్లతనె మీను నీర్వుటిక నంతటనిండి వచించె “దండ్రీ! నా
కౌతయె సుభవించె నిటు కిను, వెలార్పవె” యంచు మాధవా!

చ॥ అదివిని యేమిచోద్యమిది యంగుళియంతది యంతలోన ని
ట్లుమగునె? మగ్గురుడు జగదీశ్వరదివ్యవిలాస మకార! నా
హృది ముదముబ్బసాగె” నని హెచ్చిన భక్త్యనురాగజాతగ
ద్ధితిక నెలుంగు తాల్పడంగ దాని వెలార్చి వచించు మాధవా! 32

ఉ॥ మున్నెపు డిట్టివంత కనమున్ వినమున్ ఝషరాజ! నీశరీ
రోన్నతి నాకపూర్వమయియుప్పె, విచారింజేసి చూడంగా
ని నొకమీనమాత్రునిగ నిశ్చయమున్ బానరింపరాదు లో
కోన్నతిగూర్ప వచ్చు భువనోదరమూర్తివిగాని మాధవా! 33

చ॥ అందముగాఁగ నర్థశశియాకృతులై బహువర్ణకీర్ణదీ
ప్తి దనరారు మైపాలసుతీరులు బారులుబారులై మెయిన్
గ్రందుగఁ దక్కులీన నినుఁ గన్గొనఁ గన్నులఁబండువయ్యెఁ జే
న్నందినచేపమిన్న” యని హస్తములఁగొనె మాని మాధవా! 34

ఉ॥ కమ్మనితేటనీట నొడికమ్మగు లోతువెడల్పుపాత్ర మ
త్స్యమ్మిడి తత్ప్రచారముల కదృశమంచుచుఁ గొంతసేపు శం
దమ్ముల మూసి తావకపదమ్ము లచంచలచిత్తవీధి నృ
త్యమ్మిరింప భవ్యసుఖతానుభవంబున నిల్చి మాధవా! 35

ఉ॥ ముట్టినఁ జిన్ననో యనెడి ముద్దల పల్చని లేత తెక్క లి
ట్టటుఁజిలింప మించిన నొయారపుత్తిర్గుడుబోక కెంతయున్
బట్టగు తోక కుంచెవలెఁ బల్కరునున్ వడుపునియాడ నే
ర్పుట్టిపడన్ జరింతు వహఃహో ఝషమా!” యనెమాని మాధవా!

ఉ॥ దైవమ! నన్నుఁగన్నదొర! తావకచిత్రచరిత్ర లోకసా
ఖ్యావహసత్ఫలంబగుట నాగమముల్ వచియించు స్వామి! ము
ఖ్యావసరంబు సన్నిహితమై చనుదేరఁగఁబోలు నిప్పుడి
వే వసుధన్ జనించుపని కెత్తుటయున్నె మఱింట మాధవా! 37

చ॥ అనుచు సమగ్రతన్ హృదయమంతయునిండిననీచు విగ్రహం
బునఁ దగులొందియున్నముని మోడ్పుఁగనుల్ వికసింపఁజేయ నెం
దును భవదీయవిగ్రహమెతోచె ఝషంబునుపాత్ర, నీరు, దా
ననియెడు తాక్యచింత సమయన్ జరితార్థుఁడతండు మాధవా! 38

మ॥ భువనాభిన్నవపుర్విలాసములతో భూమధ్యసంసక్తదృ
ష్టివిశేషుండగు యోగిపుంగవునకున్ శ్రీమంతమైవెల్లు నీ
యవినాభావతఁ దెల్పినావుగద భ్యానాభ్యాససంప్రాప్తః
యవినాభాపుంజమ! భక్తిపుష్పమకరందావేశితా! మాధవా! 39

శా॥ ఆనీభక్తుఁడు తన్మయప్రతిభవాఁడై యెంతసే పట్టు నీ
భ్యానాసక్తినిల్పినో యెఱుఁగఁ డంతన్ “దండీ! యీపాత్ర నా
కూనంబై మెసలంగనీయదుగదేయోర్పుని విశ్రాంతి నెం
దేనిఁ జూపు” మటన్నమీరు మొఱ కెంతేత్తుఁడు మాధవా!

శా॥ ఆదీనోక్తులు తాను కన్గొనెడి దివ్యాకారుడే పల్కిన
పై “ దేవా! యిదెవచ్చి తే ’ ననుచు గాఢాలింగనోద్యుక్తుడై
మీదగ్ గల్గిననీటిపాత్రమును బల్కిగ్ గాగిలింపె రసో
స్వాహల్ కాంతురె భేదబుద్ధి బరమాత్మా! మోక్షదా మాధవా!

చ॥ క్రమముగ విశ్వరూపమును గైకొనియున్నమునీంద్రుదృష్టి సం
యమనమునొందఁ దార్మ్యచరుడై పరమాత్మ రమావిలాసి నృ
త్యములఁ బురోగతుండయినయట్లు దలంచి యొకింతదృష్టిని
ల్ప మఱలఁ బ్రాకృతప్రతిభవాఱగఁ దేటి యతం డుమాధవా! 42

ఉ॥ ఆయతమైనపాత్రపయి సంతటనిండినమేనితోఁ దను
చ్ఛాయ లపూర్వదీప్తుల దెసల్ వెలింగింపఁగఁ దన్నుజూచున
మౌనమజతచరంబుగని “మామృగదే! తడవయ్యె నింకని
న్నేయెడనుంతు దీర్ఘ కయిదే తగు”నంచని మాని మాధవా! 43

ఉ॥ బట్టనుగప్పి పాత్రఁదలపైనిడుకొంచును వాషిఁజేర్చి స
మాట్టగు లోకమోహను కరంబుమెలంకువమీఱఁదీసి జే
పెట్టెడు స్వస్తివాక్తతుల భృత్యవిధేయతవెల్ల నీటిలో
నెట్టనడింపె మెత్తపయి నిల్పెడులాగున మఱాని మాధవా! 44

మ॥ “జనకా! ఆశ్రమసీమ నీశుభకళాసాంగత్యముల్ కొన్ని నా
శ్లనుభూతుంబులుగా నెసంగ భవదీయంబై సచిన్మాఁగికి
మనఁడత్సాహముగాఁగ సేవలొనరింపఁవచ్చునంచు ముదం
బున నుప్పొంగితి నన్నువీడిచనెదేమో యింతలో మాధవా! 45

శా॥ నాకు నీకు విధాతృసంకలన బాంధవ్యంబుచేకూరె సం
చోకళ్యాణగుణా! వచించితివి యోనోయంచు నాసాసలగ్
నేకుల్యాఱుప్రమోద మందితిని తండ్రి! దాని కిట్లంతలో
నే కల్గవలెనే విఘాత మహాహా! నీచిత్రముల్ మాధవా! 46

శా॥ అయ్యా! పోయితి నీటిలోపలికి రావా!పైకి నీవింతలో
వెయ్యారై బుడగల్ జనించెడిని యూబిక్ ముగ్ధినావేమొ నా
కుయ్యిక్ నీవటనాలకించెడవె? యీక్రొత్తైవ్వరోయంచు నీ
కయ్యైబాధల స్థానికాంబుచరముల్ హ్రీఁగొల్పునో మాధవా! 47

ఉ॥ రాజసమున్ దయాగుణము రాజులు నాముఖసీమనంటి వా
తేజున రక్షణముత నీసితమంటివి చేపకూన! నా
మోజులమోజుదాన! నినుబ్రోచుటమాటుగఁ జేతులార నీ
యోజ నినున్ దృఢించితి నయో! యెటులుంటివోలోన మాధవా!

మ॥ బహుకాలాబుగ నిందులోఁబెరిగి ప్రాబల్యమునున్ జేవ స
న్నహసప్రోథిమ స్వేచ్ఛతోఁదిటుగు మీనంబుల్ నినుంటున్నో
కుహనారంభములన్ శిరించి సిలుగుల్ గోరంబులు గూర్చునో
స్పృహలే కిదులదింపినాడ నికనాకృత్యబెటో? మాధవా! 49

ఉ॥ నిష్ఫలబాణముల్ పఱపి నీరము లింకనొసర్తునన్న నా
యప్పవ సీకసౌఖ్యమది, యయ్యె! యెటుంగక బుద్ధిజాడ్యత్
ముప్పస నిన్నుడింపి యిట ముచ్చటలాఁచుచుంటి నెట్టులే
త్రిప్పల లోశ్రమంపడెదో? నీతనన్నుఁ దలంతో? మాధవా! 50

చ॥ వలనలెఁ బిక్కిమట్లు పెనబడ్డలతాచులలోనఁకెక్కి రా
మెలపునెటుంగ కందుల భ్రమించుచుంటివో? రాత్రివ్రయ్యలో
పటికి నదాసున్ జని యపాయమునొందితొ? మచ్చి దానియి
నలఁ జనుదేఱ నిమ్మకనుపట్టమి? యేమొసరితు? మాధవా! 51

ఉ॥ అతటివాడవీవె శరణంచ మదంతికమానుజేఱ వి
భ్రాంతియొనాక, నమ్మకముపాఱినచి త్తముతోడ సంతయో
యింతయె సేవగాఁగ రచియింతుసహాయమటంచ నాత్మగో
సంతసమయ్యెగాని విరసాబగు గర్వమునొంద మాధవా! 52

ఉ॥ కొఁగిటిలోని జవ్వని యకారణమాయ నడంగె నోటిలో
నేగు గుమంగుమఁ రుచులనీనుపదార్థము జారిపోయెఁ గై
లాగఁగనందుచుండినఫలంబుల నేఖగమో హరించె నా
హా! గతియేమి? సర్వపరిహాస్యండ్లనై తింగదయ్య మాధవా! 53

ఉ॥ త్రాగఁగ లేనిపిల్లివలె దైవమ! నాతగు పాలకుండనున్
బాగుగ బోర్లదోసితిని పై సథికంబగుఱిచ్చపాటుచే
నీగతి దుష్ప్రలాపముల నీగుచునుఱినిశ్, బ్రగల్భముల్
గాఁగఁ దలంపఁబోకు ముదకంబుల నిన్ గనవత్తు మాధవా!" 54

చ॥ అని యొకనిశ్చయంబునకు నాజడదారిమనంబు వచ్చుదాఁ
క నితరచింత సుంత పొడకట్టమి నాతఁ డెఱుంగకుండె నొ
డ్డననిలబడ్డ మాటయె కడుకనడి నీరము పొంగిపొంగి కా
ళ్ల నెగసి జానుదప్పుతఁ జెలంగుట నప్పుడెఱింగె మాధవా ! 55

చ॥ రవచినుకైసలేదు వెలిరంగమునుండి ప్రవాహమెద్దియున్
గవిసెడుక్రంత కన్నడసు కారణమేమి? జలంబు పొంగి యి
ట్టివిధమునక దరంగముల డెప్పురమై తొలుకాడనంచు వె
ల్లివిరియు వింత పూన్కి ముదలింపఁగ నాయతిరాజు మాధవా! 56

చ॥ వడి మొలబంటినీట డిగి బొహలసాచుచు బోర్లపాటుగాఁ
బడుచుఁ దటంబుఁ బాదముల బొగుగఁదన్ని యుసిక గ్రహించిపెన్
వడి జలమధ్యసీమకుఁజనక దగుపూనిక నీదసాగె న
క్కడమునుకేసి లోన నెమకంగఁదలంచి తపస్వి మాధవా! 57

చ॥ కరచరణప్రపాతములఁ గల్గిన సంచలనంబుచేత నా
దఱిగల భేకమీనతతి దవ్వగ సంభ్రమమూనిపాట విం
తరయముమీఱ నీదుచుఁ జనంజన నీరములోతుత్తగి స
త్వరమగుపోక సాగమి వితర్కమునక మునిమాళి మాధవా! 58

ఉ॥ వాపి యగాధవారిపరివర్తితమంచు నెఱుంగుదేను తా
తాపుల నిట్టిసంకులము రావుటచిత్రము దానికంటె నీ
కోపున లోతుతగ్గుట కొకొండును హేతున తోచకుండె నే
నేపగిడిక గనంగలనొ యిత్తరి బిత్తరిమీను మాధవా! 59

చ॥ చలమున మాయదారిజలచారమెదేనియుఁ గొత్తమీనురాఁ
గలఁగి ద్రుతప్రచారములఁ గంపముఁగూర్చెనొనీటి, కిట్టులిం
దుల మెరకొటకున్ గతముతోఁపదు దీర్ఘ కయంతయున్ నిరా
కులమతితోఁ జరించి కనుఁగొందునిజు"బని మఱాని మాధవా! 60

చ॥ ఎడనెడఁ గాలుసేతులకు నింతటనంతట సోకుమిట్ట యీ
గడఁగనుఁగోదలం పెదనుగల్గుట దానిని జుట్టివచ్చుపో
కడ ముని యీదూచో నది ప్రకంపము నొంది మునింగెలోని క
ప్పుడు సుడిగుండముల్ వళులభోరు ప్రచండములయ్యె మాధవా

చ॥ మునిగిన మున్నకు జలము మ్రోతలతో నడిసీమ కుర్వడి
గొని ప్రవహించువేగమునకు జటి తట్టుకొనంగలేమి నం
దున సుడివెంట సారవలె దోప భ్రమించుచు దానుమున్నె నా
మునుక నె నిస్పృహత్వమును ముంచుకొనక హతచేష్టమాధవా! 62

చ॥ పదిపడి కొంతసేపటికి ప్రజ్ఞ క్రమంబుగారాఁ గలంకమా
నెద నిడిమిద్దము చెలుంగ నేరని యాతనిచిత్తవీధి నే
తుడిమొదలు బొసంగని దెదోకథ గందరగోళమై పది
బది భ్రమఁగూర్చె వేకునవవర్తిలుస్వప్నమురీతి మాధవా! 63

ఉ॥ కన్నన గిన్నులక్షణించి కన్గొన లోకము వస్తుభేదసం
పన్నతదక్క మంచుటై పాటిసరీరిగఁ దోచె బుల్లె లా
సన్నదివాముఖానిలసూతముదింబునఁ గూయుకూతలు
జెన్నతీ నాచుగా జవులజేరె మునిగ్రుస కప్పు మాధవా! 64

ఉ॥ ప్రాణములైదును గుఱుటఁబడ్డకొలది జటాకలాపముల్
రాణదొలంగి చిక్కుగ శిరంబు ముఖం బుర మంసముల్ పరి
త్రాణవిధి బెనంగ మెయి దార్శములేమిఁ గ్రియాప్రభాదరి
ద్రాణతచే నచేతనతదాల్పు తెలింగెనుమాని మాధవా! 65

మ॥ బలహీనత్వముఁబాయ నెప్పుదిగఁ సంబోధించుకొంచు జటల్
దొలగఁ సర్ది ప్రవర్తితాళుల మెదకదోపంగఁ జట్టుగనుల్
మలయఁ ద్రిప్పి కనుగొనక దెలిసె క్షేమసానమై యాయత
స్థలమై నీళ్లులేనిచోట నటులదానుండుటల్ మాధవా! 66

శా॥ బౌరా! యెంతప్రమాదమయ్యె! దొలిమత్స్యం బెక్కడజక్కె! గా
సారంబేది? మదాశ్రమంబెచట? నిశ్శక్తింబడక హేతువే
దో? రమ్యాకృతులొప్పుగచ్చుపయి నెట్లోయన్ని? నా నానిరా
బారిక బిట్టుకలంచె యోజన లసంప్రాప్తస్థుహా మాధవా! 67

ఉ॥ గచ్చినికాదు రంగు లొడికంబుగిదినితలోలునాఁ గడు
ముచ్చట లీనుచున్నయది బుద్ధికి శుష్కముగాక సార్థమై
హెచ్చినచెన్ను మెత్తదన మెంతయునున్ను నెసంగె నిక్కమా!
మచ్చమయానోకో? మదముమాదిరి వాసనవచ్చె మాధవా! 68

మ॥ నిజమేసో! పొలసుల్ చతురశశినన్నై వాసి శాస్త్రిచు రూ॥
పుంజెలంగ్ విరివిఁ మనోహరములై మున్నేఁగి నుంగొన్న చి
న్నజలేచారము వృద్ధిగొన్నటుల భ్రాంతిగొల్పుఁగానాగె నిం
తజయం బిట్టియదృష్టముఁ గలుగునా? నాకీయెడఁ మాధవా! 69

శా॥ పానీయంబులకో దినాంతపవనవ్యాసక్తితో చేరు దీ
కోనేగేను దినంబు నెప్పుడిటంగన్లో నిట్టియాశ్చర్యమా
మేనుఁదాలించి యింతదీరతరమామీనంబు సందేహమే
లా నాటక్కరిసామి నీకళితెకావా మేలుమే లాభవా! 70

ఉ॥ కానిజలేచరంబు కడగండ్లగలఁచెనో యేమొ? పైకిరా
సీనియనర్థపూబి యలయిఁచెనొకో నినుఁ? గన్నుచల్లఁగా
నేనినుఁగ్రమ్మఱ్ఱ దఱిసి నేస్తముపెంపునసేవసేయ లే
నో ననుఁజెందుప్రాప్త మెటులో? యనునారటమయ్యె మాధవా! 71

మ॥ నినునేఁగాచెదనం చహంకృతిని గోనెర్పిటలాఘించి యా
పెనుగర్వంబు నశింపఁ దుట్టతుది నీవేనన్నుఁగాచంగ నీ
యనువై నిల్చితిఁ జెప్పుకోదగుర నాయార్థావసర్యంబు నీ
పెనుప్రాపుండినఁగాక మర్త్యులపనుల్ పెంపొనునే? మాధవా! 72

చ॥ నినుఁగనినంత నీరసము నీరసమైచనె నిండుచేన మే
నున మనమందు నుత్సుకతనుంగలిగించెను తొడి యాజ్ఞయే
మి? ననుననుగ్రహించుకలిమిఁ సెలవి మొనఁగించువాడ నే
నుటహుతిక్తి నీనయగుదయ్య! యదార్థమెఱుంగ మాధవా! 73

చ॥ అని తటసీమఁజేరి వినయంబునయంబునుఁ దోడ మోపుకే
ల్లననుదుటఁ లుగించుకొనితత్పరభక్తిఁ దదేకనిష్ఠఁడై
కొని ముని వేచియుండిఁ బలుకుఁ గుహనార్థుషరాజు శర్కరఁ
న్నివిచిసస్వాదుసత్ఫలము నించురుచుల్ విలసిల్ల మాధవా! 74

మ॥ చవగండంబులఁబాపి నాకిట గడుఁస్వాస్థ్యంబుఁ జేకూర్చినాఁ
డవు సాధూత్తమ! యాచకుండెఱుఁగువాఁడా? దాతసామర్థ్యముఁ
సవరింపదగు నింకనొక్కపని కాసారంబు నాయున్ని కీ
డవునా? చూడుముచూడు మంచనియెమత్స్యం బయ్యెడఁ మాధవా!

శా॥ అయ్యో! నిక్కమ! యెంతమందమతి! నౌరా! యింతమాత్రంబునే
నియ్యె యోజనసేయలేనయితి స్వామి! స్థానసంకోచతత్
డయ్యంగలెనె! త్వద్దయాభ్యసనరూఢంబైనయోగప్రభి
ముయ్యేటన్ నినుడింతు నాయతమటన్ మోడింతురా! మాధవా! 76

మ॥ “మునిచంద్రా! దురపిల్లభోకు విపు డేభోవన్ గడున్ ముఖ్యమా
పనియొండున్నధిసప్తమంబగుదిన్ ప్రారంభమందెప్పు డెం
దును గన్గొని మహాజలప్రళయ మెంతోక్రూరతన్ రేఁగు నీ
కనువోనానయొకండు వచ్చు”నని మత్స్యబేగ నోమాధవా! 77

చ॥ అని చనుచున్నమత్స్యమునయందె తగుల్కొనియున్నచూడ్కి న
మ్ముని కితరస్పృహల్ సనియె ముం దిఁకనేమిమహాద్భుతంబు నే
యనొకొ జలేచరప్రభలనున్న పరాత్పరుఁ డేనుఁ దానిఁగ
న్గొనక త్యజింపనీస్థలము కోట్లకునే ననెమాని మాధవా! 78

మ॥ కడు వైశాల్య మెసంగుచోటమరెన్ గాఢప్రమోదంబా? దాఁ
గడఁకన్ ముం దొనరింపఁబోవుపనికిఁ గాఁబట్టియో మిఁన మ
ప్పుడు గాలిన్ బఱపొసోగోయనఁగఁ బెంపుంబొంది కన్నట్టై మా
బృడి ముక్కాటుగ నాయతంబగు తనువ్యాప్తి బ్రభన్ మాధవా!

ఉ॥ ఆయత తాళదీర్ఘ మయి యప్పుడ తోఁచెను ముట్టెమీద ము
న్వాయి నెసంగు నాయుధమువంటి దృఢంబగుకోటయొండు మే
లై యిటువంక వంకకొన నంచితమా విలువంపురీతి ని
డై యమరెన్ బలప్రథితమాపెనువాలము తీవి మాధవా! 80

చ॥ అది తిమియో తిమింగిలమొ ? అట్టిదియిట్టిదినాఁగ శక్యమే ?
యెదిరి తిమింగిలంగిలము లేనియు రావెఱుపూని మూలం
దొదిగెడు దానిధాటి కెదురొడ్డెడుసత్వము కానరాదు ప
న్నిదమునైన నెట్టిపెనుసీరధిలోపలనైన మాధవా! 81

చ॥ తెరచిననోటి కెట్టిపెనుదీవులు నుండ్రములంతలన్న నా
విరివి యొకింతయర్థమగు వీకున సీరముతోడ నోటిలోఁ
జొరినతిమింగిలంబు లతిచోద్యముగా నెలపుల్ త్యజించి యు
ష్మరమునకేగెడిన్ వెడలఁబాఱెడుసీరముతోడ మాధవా! 82

ఉ॥ చెంపలనున్నరంధ్రములఁ జిమ్మఁ బయస్సులతోడ జంతువుల్
ముంపునఁ దీవ్రమానుసిని బోయి వియత్తలమందు రిక్కలన్
బెంపఱడాగఁగావలయు భీతిలి కానియెడన్ జలంబుపెన్
దుంపురులన్ గనఁబడవె తోయముజల్లుగ్రవాల మాధవా! 83

ఉ॥ చిమ్మనక్రోవులో యనఁగఁ జెంతలరంధ్రము లుప్పురంబుపైఁ
జమ్మినవారి తుంపురులఁజిట్టక మింటికిమంటి కాపుకం
బమ్మలసోల్కి లావులప్రభల్ వెలయ్ విలసిల్లుఁగొంతసే
పమ్మెయిఁ బైన వారిదములై యుదకంబుల వ్రాలు మాధవా! 84

ఉ॥ మింటికిఁబాటునీరములు మేఘపఞ్చంబును దాటిపోయి యా
వెంట ఘనీభవింపఁ బృథివిన్ బవనాహతి వర్షరూపమై
జంటలుజంటలైపడిన ట్టారవిమిశ్రితమీనఖండముల్
పంటపొలంబులై తనరెఁ బక్షుల కవ్వలభూమి మాధవా! 85

ఉ॥ వారి యవారితా బటులుపాటుగొడఁ భవనంబుఘ్నార్జితా
భోరనమూర్ఖితా దెలివినోవుట జీవములెల్ల మేఘసం
చారము మింటఁ దోరమయిసాఁగెఁ దదుద్గతవాయుసంహతిన్
దీటునొకో జగంబు లగతిన్ బడి నేఁడనిపించె మాధవా! 86

ఉ॥ వేడుక వాల మింతర్ముఖిపించినఁ గొండలవంటిరూపులన్
దోడన వారిఖండములు ద్యోపభచక్రమణంబొనర్చి వే
దాడుల ధారలై కురియుఁ దజ్జలపాతవిశేషతీవ్రతన్
బాడయి లంక లంబునిధిపంకములోఁ గలియంగ మాధవా! 87

ఉ॥ అంబుధిలోమునింగి తనయాటల “హు” మృదుమాత్ర వారి యు
గ్రంబుగఁబొంగి కొండలనఁగాఁ దనమట్టముమీరిలేచు, నీ
రంబుల నున్న బాడబము రాద్రత రేగినచందమామ, నా
యంబుచరంబురోష మెగయన్ మఱియెట్లగునొక్కొ? మాధవా!

ఉ॥ అచ్చట సోమకుండు సలిలాంతరనిర్మితసాధపాళి సా
ఖ్యోచ్చదశన్ జెలంగుచు నయోగ్యతమీతి విరించియొద్దదా
మ్రుచ్చిలికొన్న వేదములు ముచ్చటదీఱఁ బరింపఁ గౌతుకం
బెచ్చుటఁ దక్రియూచరణ మేడ్తరఁగూర్చదొడంగె మాధవా! 98

శా॥ ఆలో వేగరు లా ర్తిమైఁ దటిసి జోహార్బల్కి దేవా ! యెవం
 డేలోకంబున విన్నకన్నయదిగా దీనాటివిష్ణూర మా
 భీలప్రాధిఁ జనించె సప్తజలధుల్ వేగంబ సప్తాద్రులన్
 దూలప్రక్రియఁ బెల్లగించు తెఱఁగై త్రోపాడునాన్ మాధవా ! 90

చ॥ జలధులకున్ గులాద్రులకుఁ జాలఁజెలంగెడి యంతరంబు మీ
 కలతద్యజించి యెద్ది యెటఁగాంచితి రయ్యది యున్నయట్లుఁగాఁ
 బలుకుఁ డటన్న సోమకునిబంటులు ప్రాంజలులై మహేంద్ర! యే
 పలుకులఁదెల్పఁగాఁగలము న ర్తిలుఁఘోర మటంచు మాధవా ! 91

ఉ॥ ఆరుదినంబులయ్యె నొకయంబుచరంబు హిమాద్రిమించు వి
 స్తారవపుర్విలాసమునుదాల్చి విహారమొనర్పసాగె ము
 స్మీరమునందు దూరమున నిల్చి భయంపడి పాటుఁగాని వా
 శ్చారములెట్టివే నెదురఁజాల వటంచనిర్లభ మాధవా ! 92

ఉ॥ “నీలిగి యావులించినను నిక్కముగాఁగఁ గులాద్రులేటికిన్
 జాలినయంతనోరు, పెలుచన్ బెనువాలము సంచలించునా
 భీలతకున్ వసుంధరయు విశ్వములోనిగ్రహంబు లల్లక
 ల్లోలమునొందున ట్లతిబలుండు గ్రమించు” ననంగ మాధవా ! 93

చ॥ తక్కిమెడుదానిధాటికి యదాయదలై తగుఁగాదునాఁక షల్
 దెఱఁగులఁ బాటుమీలు బలధిన్ విడి మీదికి దూకుచుండు నా
 తెఱఁ గనలాచలప్రళయదీప్తి ద్రవీకృతభూరిలోహముల్
 తఱుచయి కేఁగుభౌతి భయదక్రియఁ గన్నడు”నన్న మాధవా ! 94

మ॥ “అదియేచిత్రము దైత్యదానవరహస్యావాసముల్ ప్రాథిమీ
 రుదటిన్ మాత్రమె సంచరించునది తద్రోషంబు నోపంగ లే
 క దెసల్ పట్టిరి సోటుబంట్లయిన రక్షశ్శ్రేష్ఠ లోసామి ! యీ
 యుదధిన్ నిల్చిన దీపురంబె యిటకెస్థానచ్చు”నాన్ మాధవా ! 95

ఉ॥ తొందర లేదు పొండు సయిదోడులఁగూర్పుడు బందుకట్లనం
 దందు సమర్థరీతి వివిధాస్త్రసమేతముగాఁగ మేలుసి
 బృందల నిల్పుఁ డీతెలను బాకుల లంగరుపల్లు లేటియి
 బృందియి రానియట్లు పడవల్ సమకూర్పు”డటంచు మాధవా ! 96

చ॥ “విసురుడుకోలులు గొఱత్రవేట్లు బరుల్ కొఱముట్లు; బన్నియు
న్నసకలయుద్ధసౌకల రణసిరతక్ హావణించి సిద్ధమై
యెసఁగుండు నేనిదే తగినయేత్తర వచ్చెద చూత మెంతఁగాఁ
బసగలదోజలేచరము వైశమహి”డని పల్కె మాధవా! 97

ఉ॥ ముదలగ్రహించి దానవచమూపతులందుఁ డైర్యసాహసో
స్థుగులు ప్రసిద్ధిసౌకల సమదగతిన్ దెలిపించి వారిధిన్
బగులుశతంబులై తనరం బన్నిరివ్యూహము లుత్సాహము
నెఁ దలలివచ్చె వేట యడనుంగినిసా గెడికొక్క మాధవా! 98

శా॥ ఆనాఁ డెద్దమరేయి సద్గతిని రాజప్రధానుండు యో
గాసంధ్యాభితరంగఁగోలికల నుయ్యాలూగుచుండన్ ముని
ద్రానేకాకలితంబుఁ జోదితమునై యవ్వోకి కేతెంచె హం
సీనృత్యంబుల గొప్పనావ సుతనుఞ్చిలోప్పగా మాధవా! 99

స్మ॥ ఓడవైకి రావోయి! రావోయి!
నేడు వార్ధి హావణించిపొంగెడున్
జూడు మేఘములు చుట్టి మింటిపై
గూడుంగట్టె ననుకూయి మాధవా! 100

చ॥ చెవులఁబడంగ దానికి విశేషముగాఁ గనిపెట్టియున్నయో
గినరుడు కన్నులన్ దెలిచి కిల్చిషహారల సర్వరూపక
ప్రవరుల గౌతమాత్రిముఖభవ్యయతీంద్రులఁ గాంచి మించును
త్సవమున మ్రొక్కి యెక్కె గతసంభ్రమతిన్ గలమందుమా॥

గే॥ ఆరేయి వేఁగునెడ క్షీరాబ్ధిభంగముల హోరంతకంతకును దోరమై
ఘోరానిలంబు లతిచారాప్తిద్రోపులిడ సారాంబుదంబులిలధారలై
సీరమ్ములన్ గురియ దీరంబుపొల్లఁబడి వారాకరంబెగసి యూరులన్
బూరించె జెల్లలవిదారిం చె గట్టపయి బేరంబువాతెవడి మాధవా

వృ॥ చిన్మృచీకటి ఫల్గె శార్భణి బెదరుమెఱుపులు పొదలఁగన్
గ్రమ్మువారిధి కాఱుశీతము గగురయునుఁబడె జెలఁగుటన్
బమ్మెరప్పడుభూమి కొండలపయిపథములను వదలి నీ
రమ్ముముంచె సమస్తమునుచిరము వెఱగుగతి మాధవా! 103

ఉ॥ కాదన కోహటించుతమకంబునఁ బన్నిన సోమకేంద్రునా
కాదళమెల్ల యుప్పెనఁ జికాకయి యెండురుదాకి రాళ్లపై
భేదిలి యాయుధంబులును వీరనికాయముతోడ వార్ధిలో
నేదెబ్రవాతవేగమున నింతయుఁద్రక్కికయుండ మాధవా! 104

ఉ॥ కోరలుచన్నపామువలెఁ గొండుకయోజనఁదక్కి సోమ
కుం డారజసీసమానదివమందు దెసల్ గనరామి మాయచేఁ
దోరపువెల్గుగూర్పు నటదోచె మహర్షుషరాజు పోరికన్
దీరదటంచు మత్స్యముగతిన్ దనువూని యతం డుమాధవా! 105

చ॥ కలియఁబడంగ “నోరి! తమకంబున వేదచత్వషయంబుము
చ్చిలుటనుకొంటివో బ్రతుకుచింతయెయున్న జితోస్థియంచు నా
తొలిపలుకుంగముల్ వినతితోడుత వేధకొసంగుకానిచో
నిలువుముడిట్టవై యడఁతు నిన్నిపుడంటివి కాదె మాధవా! ॥ 106

చ॥ మునుపె ప్రచండవాతమున మ్రోతలరేగుసముద్ర మింకను
ఘనపథమంట గెల్పుతమకంబులఁ బోరినవెన్న వానిజీ
వనమును జీవనంబునకు వ్యాసమొసర్చి తదీయగుప్తవే
దనికరమున్ ముసీంద్రులకుఁ దాల్చినొసంగితిగాదె మాధవా॥ 107

మ॥ ఇదిపౌరాణికగాధ మత్స్యమునకొనే యిట్లుకావించు టు
త్తదిదైత్యుల్ దివిజుల్ శశించుట జలాంతగ్రాములొనావలన్
గదనంబున్ బొనరింప నీవటఁబనినల్పించుకొంచేగే యు
న్మదదైత్యంత మొసర్చితండు నిజమేమార్గంబొకో మాధవా! 10

శ్రీ మాధవ శతక కదంబము.

తృతీయోపాయనము.

ప్రతిపద్య ప్రత్యేక రాగగర్భిత చాపస్థకము.

ల సమృద్ధమై బహుళసేవకసూభరణైకదక్షమై
క్రాలుధరాపురంద్ర సురకల్పతరుప్రథమిచి సాక నా
మేలునఁ దృప్తినొంది కపమృత్యువుఁ గోరినయట్లు పెక్కుచా
దాల శరీరత్రు దుర్జనులు తద్దయుమూర్ఖతఁజెక్కి మాధవా! 1

ఉ॥ హృద్యవసంతకాలమధురీకృతకౌసుమగంధపూర్ణ సా
వద్యుతగంధవాహబహుమానితకేషికాదిరానగా
ద్యద్యముతోఁచ నీ భజనఁ గల్గునఁ జేసెదఁ జత్తగిపు మీ
పద్య మొక్కొక్కరాగమున వర్తిలు భక్తిరసాబు మాధవా! 2

ఉ॥ కన్నడఁ జేయుదేల? కడగండ్లనలంగురి తేజలేక భూ
యన్నరు లంతకంతకు భ్రమించుచు దుష్కృతు లాచరింపఁగా?
సన్నపుచెట్ట నంగనిది శక్యమే మ్రాసగునాడునవ? నీ
పున్నెము జేఁపుజేఁపనుచుఁ బ్రొద్దులఁ బుచ్చక రమ్ము మాధవా!

మ॥ సురటి బ్రాంది యటం చనేకవిధవస్తుద్రావకంబు ల్వసుగ
ధరఁ గల్పించితివేల? కామముఖవిన్యాసంబులే మూఱులొ
నరుల న్మత్తన ముంచుచుండఁ గనవే నాస్వామి? గోర్చుట్టువై
భరమా రోకఱిపోటు చందమగుచు స్వర్తిలెడి న్మాధవా! 4

చ॥ బహుళరుచు ల్వేలార్చునొకపాకపుటుండకుఁ జీమలట్లు నీ
గృహమున నున్నగోళముల గిలుచుచుంటిమి గ్రాసవాంఛ; స
న్నహసముమీఱ నెంతదినిన? స్థుగొందనిసత్సమృద్ధిఁ ద
ద్విహరణమిచ్చు నీదయకు విస్మయమయ్యెడు శ్రీరమాధవా!

ఉ॥ అక్రమముల్లరింప సుజనావలిగావఁ బరాక్రమంబు ని
ర్యక్రకృపార్దృదృష్టియును వర్తిల నిందిరఁగూడి తావ్యుపైఁ
జక్రము శంఖము స్థదయు శార్జముఁ జేతులఁదాల్చి నాదనా
మక్రియ నెందుఁదోచు పరమప్రభు నిన్నుఁ దలంతు మాధవా! 6

మ॥ త్రిజగన్మోహనమై కృపానిలయమై తేజోదురీక్ష్యంబునై
భజనీయంబయి దుష్టశిక్షణకళాప్రౌఢంబునై సర్వతో
విజయాఘ్యంబయి సర్వశక్తిమయమై వెల్గొంచు నీ యాకృతి
న్నిజమా భక్తి స్మరితు లోపముల మన్నింపంగదే మాధవా! 7

శా॥ తోడివేయనినమ్మి సర్వమును నీతోఁ డెల్పఁగాఁబూనితి
నేడిపుధ్వి నిఁకొక్కఁడెవ్వఁడు మొఱ్ఱాలింపంగ రక్షింప నా
వాడంచు స్మరుఁగన్నవాడనుచు సంబంధంబుఁగల్పించి ని
స్వేడ న్బాడఁగ నిచ్చుకంబనక రావేసత్కృప న్నాధవా! 8

ఉ॥ మాటకుమాటకు స్మధురిమన్మఱిపించు త్వదంకితంబులౌ
పాటలఁ దాళము లృహళాభంగుల మద్దెలధింధిమిధ్వను
ల్పాటిలఁ జొక్కి మూయుకనుల స్త్రోదిఁ దోఁచెడునీవిలాసమా
నాటకురంజితె న్నన సంతజగన్నటనాధ్య! మాధవా! 9

మ॥ కవయ న్మూఁగెడుపై త్యరోగముల కాంక్షన్మోల్పు నానందభై
రవి యల్లె మనసెల్లముంచుకొను విభ్రాంతు లృవన్నామసం
స్తవమాన స్తనునాచు నమ్మి దినము గ్గావించు నీపూజల
స్థవదవ్యాజకృపాకటాక్షతతి నింప న్రాగదే మాధవా! 10

మ॥ అరచేగుప్తిని ద్రవ్యము న్నిలవసేయ న్నోభులై యొండ్లకీ
యరు తామున్బుజియింప రుత్యమునఁ దోడైవచ్చునే యీనిధు
ల్లరఁ దాఁజేసిన పుణ్యలేశమునఁగాదా భావిసౌఖ్యంబు చే
కురు! మానేరమినోర్చి దిద్దఁగదె వైకుంఠాధిపా! మాధవా! 11

శా॥ కళ్యాణి స్వరలక్ష్మీ నాత్మహృదయాగ్రస్థాయినీజ్ఞేసి సా
కల్యక్రిసుఖసంపదాప్తిని జగత్కళ్యాణము లూర్పువా
త్సల్యం బేమనిసన్నుతించు జగదీశా! భక్తిమచ్చితనై
ర్నల్యంబుం దయసేయుమయ్య కరుణాన్మకెప్పుడు న్నాధవా! 12

చ॥ మలహరమై విభూతిమయమై ఘనశాశ్వతసౌఖ్యదానవృ
త్తులఁ గడుదత్తుమై జగతిఁ దోచుభవత్కరుణారసార్ద్రదృ
ష్టులకు జోహారులయ్య! యెప్పుడు స్కము నిడయ సోలి ప్రోచునీ
లలితతరానురాగబహుళప్రభకు స్తుతిత్తు మాధవా! 13

చ॥ కలఁకలుదేటుచిత్తముఁ గాఢతరంబగుభక్తి నుక్తి జో
బ్బిలహరి! పాపనిర్హరణవీర్య! సమస్రసుఖప్రదానశో
మలహృదయాంతరంగ! యని మాటికి గానమొనర్చు నీయశో
విలసనము బ్రపంచబహువీధుల కెక్కించరింప మాధవా! 14

శా॥ బంధన్యాపివిన భాస్కరకరప్రధ్వస్థసహారమ
ట్లంధత్వంబిడు సర్వబంధముల మాయంజేయుఁ ద్వత్పాదసం
బంధంబౌవరభక్తి, దివ్యనటన స్వర్తింతు నీభావస
ద్గంధామోదమెకాదె మాచెఱుల రక్షల్కొల్పుట లాగధవా! 15

శా॥ 'ఆపద్బాంధవ! సంశ్రితావనదయావ్యాపార!' యు చెందరో
భూపాలాగ్నిజ్వల విసములగుచు నుబ్బజిత్తు నిన్నెప్పు డా
శాపానుగ్రహదక్షులైన మునులున్నామోక్తి నిన్నెంత; రా
శాపాశోపహతస్వభావులరు హెచ్చా! మాదృశు లాగధవా! 16

చ॥ గడముల మధ్యమాపతికఁ గట్టముకల్లు నె? లెక్కకక్కుచౌ
ప్రజలమటంచు రా భయమువాతనె నీహృదయంబునందు? నె
న్నజఱుచి యెట్టివారల ననుగ్రహదృష్టి భయంబుదీర్చునీ
కు జడువ! నమ్మజాలఁ గనుఁగోదయసేయఁగదయ్య! మాధవా

ఉ॥ ప్రాథవరాళి ఘల్లమకరందసమన్వితపంకజంబుల
న్రాఢతరాభిలాష నెమకన్జనువైఖరి భక్తిగంధసం
రూఢశ్రితాంతరంగజలరుట్టతి బర్వులువాఱు దీవట
న్పాదమనీషు లెన్నుకొనువార్తల నమ్మి నుతింతు మాధవా! 18

శా॥ కాలం బేగడపంగజాలుదునె నీకారుణ్యమే లేనిచో
నీలీల న్సుఖవృద్ధి సంతతముదం బీయంగ? నోయయ్య! నీ
జాలపాగ్రిభవమో? మదీయజడతాసుప్రాప్తమో లౌక్య వా
ర్తలగ్నంబగుబుద్ధిచే మఱితు నీతత్వంబు నోమాధవా! 19

- ఉ॥ రోయకమాజు గుప్పలకుఁ గోధములన్నియంగఁబోక న
త్రాయతమా కృపాగరిమ నారయుచుండెడు చంటిబిడ్డపై
మాయకిఁ గల్గుప్రేమ పయిమాటసుమీ భవదీయప్రేమ! నీ
కేయిక మాఱుసేత రచియింపఁగ లేముగదయ్య! మాధవా! 20
- చ॥ మునుకొని శంకరాభరణము ల్కడుఁబూన్కినొనర్చి దుష్టవ
ర్తనులనడంచి లోకముహితంబొనఁగూర్చెద వెంతప్రేమయో
మనమున నీకుమాపయి! శ్రమంబొకటంచపు చక్కనయ్య! ని
న్ననుకొననైనఁ జాల మహాహా! కృతివిస్మరణంబు మాధవా! 21
- మ॥ కనకాభోజముల స్పృశల్పిదివి శృంగారంబురంగారఁ జె
క్కినహారంబు మనంబునస్థలఁచి యాక్రేవ న్నిను న్మానసా
క్షీనిరీక్షించి శరీరమంగుఁ బులకఁల్పెన్నొంద యోగ్యంబట
చుచు నీకంతమలంకరింతుఁ గళతేజుల్యాఱు నోమాధవా! 22
- తా॥ పాలనానెదో! సాదమున్లినెదవో! పన్నుండెదో! యాటల
స్థలంబోయెదో మల్లరింగములకుద్రేకించెదో! బిడ్డల
నాలింతో! మరులీలలన్మనిఁగెదో! నాతండ్రీ! లోకంబన
నేభీరంగమనీకుఁ బాఱువలభు ల్మీకీరితు ల్మాధవా! 23
- ఉ॥ సారవిహీనసంసరణసాగరచుర్హతి శక్తిమాయ సా
వేరికినైన మోక్షమగు టెంతయు నిక్కమ; యెత్తుబడ్డ పు
ట్టోరగిలంగఁ దక్కినవి యూఱక ముక్కులఁగాఢ్యదన్ని చే
కూరుచు నారకప్రపలఁఘారపరంపరల్ల మాధవా! 24
- ఉ॥ వేకువయందుఁ బ్రాణ్ణమున వీలగుచుం గుతుపంబులందు నెం
దాఁకలిఁదీర్చు హాయినిడిదాహమడంచెడు తావకీనసు
శ్లోకమునాకు, కాఫిఁగొని లోకము మించుచలాకినొందు న
ట్టోకమలాపతీ! హృది మహోత్సుకత న్వలయింపు మాధవా! 25
- ఉ॥ లోకముఖారిరంసువులలోఁ గడుదిట్టపుగాఁగఁదోచు నీ
వీకడలేనిస్పృష్ట నెసఁగించుచునుండుట; నింటిచాలెగా
కేకళలబ్బు సంతతుల? కింతటనంతటనైన దృష్టి నీ
కే కనుపట్టుకున్న నిడ నెవ్వరి నేమనవచ్చు? మాధవా! 26

శా॥ ఆభోగింద్రముపైనవ్రాలి గళమం దంసంబున నేన నే
శోభాపాదకమొక్క వాని నె తమిన్జుట్టించుకొన్నాడ వా
లాభాలాభవివేక మేమెఱుంగ మోలావణ్యసీమా! శ్రితు
ల్రాభీతిల్లుటకొక్కో? సోదరులకు న్రాతాపులే? మాధవా! 27

ఉ॥ ఆశ్రితచక్రవాకహృదయజ్ఞ! మనోహరభానురూప! నీ
యాశ్రమముల్లదా దివి ననంతమమేయమునైన సంఖ్యతోఁ
బ్రశ్రితరూఢిఁదేలెడి ప్రపంచము? లన్నిటి నిట్లుసాక నీ
కేశమసోఁకదే? కిటుకదేమి వచింపవెమాకు మాధవా! 28

ఉ॥ అధ్వగులై త్వదాశ్రితు లహర్నిశలు న్నినుఁబాడిపాడి హం
సధ్వని నాలకింపఁ గడుమక్కువ యోగసమాధిఁబూని రో
యధ్వరరూప! మానసమునందయిన న్వలయింపవయ్య! యా
సాధ్యభిలాషతీతి సరసంబగువాగమృతంబు మాధవా! 29

ఉ॥ నీదర్బారున మంతులెవ్వరో? ప్రధానిత్వంబునం దెవ్వరో?
జోదు లైన్యవతు ల్పటాలములును న్మూరాభి యెవ్వరలో
యేదిక్కిమనో నిమరచ్చ? విషయంబేదో మహాచర్చకు
న్నాదైన్యంబునడంప నెవ్వరినిబంపంబూనెదో? మాధవా? 30

చ॥ నిరతము లోకసంభరణనిష్ఠల లోలతనుండునీవు నీ
మృతపమూనుమానవులఁ జూచిన సిగ్గులుదేమి! కానిచో
గుతుతరవిఘ్నము ల్మొదటఁ గొల్పఁగనేటికి? చేతఁగాక పె
న్నటగున లొంగనేలతుడి? పాశహనామ! వదాన్య! మాధవా! 31

ఉ॥ చేకొనియూరభించినది చేయక మూలల ముక్కుమూసి యే
లాకొఱమాలఁ? గార్యఫలమం దభిలాషఁ ద్యజించి మీవిధిం
గైకొన మేలటంచుఁ దొలఁగి ల్పనఁజేసెదెవిఘ్న? మాగక
ల్ల కడుదీక్షనిల్పినఁ గడిదిదయ న్వరమిత్తై? మాధవా! 32

ఉ॥ రాగమ ముక్తిదారి జనరంజని నీకలరూపుఁజూపువి
ద్యాగతి, సర్వసౌఖ్యపరమావధి, యెట్లన ? గానవిద్యలో
రాగము, లోకవృత్తిననురాగమెగాకసరాగ మైహికా
యోగముల నివారణ మభియోగపరాగముభక్తి మాధవా! 33

శా॥ దేశాక్షీణజనానురాగముల నెందే మక్కువన్జిక్కి స
 ర్వేశా! నాస్థితి విస్మరించెదవా? తండ్రీ! నీవె యిట్లెమట
 న్నాశాబద్ధుడనైననాకు లభియింపబోవు నే ముక్తి నా
 యాశాంకూరము వృద్ధి నొంది ఫలమియన్నాగు నే! మాధవా! 34

ఉ॥ పున్నాగంబుల దండలలుకొని నిన్బాజింతునో? కేళిమై
 పున్నాగంబుల నిన్నునిల్పి దెసలంబోనిచ్చి యాడింతునో?
 పున్నాగోరుదళాక్ష! యంచు దినముం బూజించి కీర్తింతునో?
 పున్నాగప్రభువర్య! నీకయినయింపు నైల్పవే! మాధవా! 35

శా॥ చేరంబాటి “ప్రసీదమే భువనవాసీ! సత్కృపారాశి!” య
 న్వారి న్నోరములెల్లఁబాపి కరుణ న్బాలింతు వో దేవగాం
 ధారేయు ల్గుమకూర్పు కష్టముల కంతంబు వ్రుసాదించి యీ
 వే రాజ్యంబు సుఖంబుఁ బొండవుల కోయి? పూర్వమోమాధవా!

ఉ॥ ఝంకారధ్వనితోడ బంధరము లజ్జస్వాదుమద్యంబు నా
 తంకంబు ల్కొన కారగించుక్రియ స్వాతంత్ర్యంబు నిండార నీ
 యాంకారధ్వనితోడవచ్చి శ్రితభక్తుత్ఫుల్లచిత్రాబవీ
 రాంకస్వైరవిహార మూనఁగదె స్వాస్థ్యశాంతితో మాధవా! 37

శా॥ ఆ సావేరిడియంగఁబోక సెలలేయన్నాగు హృద్భూమి నె
 న్నోసారు ల్మోదలంటఁబోయెనని యేనూహించిన నిక్కకే
 మోసుల్వాఱుచు తేకులెత్తుకొని యుబ్బున్జూపుఁ దండ్రీ! తదా
 యాసం బెట్లుకథావశేషమగునయ్యా! తెల్పుమో మాధవా! 38

శా॥ శాతఘ్నిస్వన మిచ్చుగించెదవా? ఝంఝాటిధ్వని నైత్తు వో
 క్కో? తీర్థాధిపునఁగోరుఁ గోరుకొను దొక్కో? విశ్వరూపంబుచే
 నేతద్రోదసినిండునీకుఁ దగుతానే భృంగరాణ్ముఖ్య సం
 జాతోక్తు ల్నినుఁదేర్పజాలుస్వరవిస్తారం బెదో? మాధవా! 39

ఉ॥ గొల్గిక భావిసూచనను గల్పనఁజేసితి మానవుండు నీ
 సాశేమునందు మేటియగువాఁ డయిన త్తేజముండు వచ్చు నే
 ప్లోశేముఁ బోల్పలేఁ డిదియె పో భవదుజ్జ్వలస్పృహిరీతి, యే
 తాళము. యెట్టిరాగము? ప్రతారణముల గునయ్య! మాధవా! 40

శా॥ బౌదార్యంబున కున్ని-పట్టయినసీహర్యక్షవక్షంబున
జ్జేదోడొచ్చు వసించుమాజనని త్రిసింహేద్రమధ్యాదయా
ప్రాదుర్భూతవిశేషసూపదలు భాభాగంబుల నిండుటం
గాదే మాకుఁ గొఱంతలేని సుఖము ల్కొమ్మప్రదా! మాధవా! 41

శా॥ ఆవాచస్పత్తియైన నీబహుళమాయాసర్గము తేటగా
భావింప న్వచియింపలేడనినఁ దత్ప్రస్తావము ల్కొక? స్మ
ప్రీతివెచ్చిత్రములుగ దనంతకళల స్మృంగారముల్చిలున్ నీ
కొప్పు ల్కొంచు ముదంబువెల్లగయుతుష్టి న్గొల్పెద న్మాధవా! 42

చ॥ భనదభిమాన మిం దమృతవాహినిగాఁ బ్రవహింపఁగాదె మా
ననహృదయావివేకకలనాజనితాఖిలచిత్తఘాతము
ల్సవరణఁజెంది నూత్నజవసత్వముల నివ్వకసించుచుండు ను
త్సవములఁ దద్భవంబులు విశాలదయాహృదయాధ్య! మాధవా !

చ॥ అన యిటు లంత మీ దనుటకొదక పాతెడుకాల తీవ్రవా
హిని నడిసీమ నీకు క్షణమేనియుఁగాని యొకింతలోనె పు
ట్టి నెగడి తీటువారలు కడిదిముదంబిడుస్పష్టై నుష్టిమైఁ
దనియక దాని మాయయనితారట దుర్గతిగాదె మాధవా! 44

చ॥ అమృతతరంగిణి ల్భవదపాంగముల స్థనియించి స్వప్రవా
హముల ననంతలోకనిచయంబులపైఁ బరగించి నేత్రప
ర్వములుగ సర్వసౌఖ్యపరిపక్వదశాధ్యులఁగా నొనర్చు నా
గ! మిగులు దీనికంటె నితరంబులఁగల్గునె మాకు మాధవా! 45

ఉ॥ పుట్టుటదేనికో? తఱలిపోవుటదేనికో? తత్ప్రసంగము
ల్పట్టపుమాకు నిత్యసుఖవర్ధక స్పష్టికళావిచిత్రము
ల్లటిముదంబుఁగూర్చి తమకింబుల తేపుచునుండఁ జిస్మయి
న్నట్టువఁజూపునీవక్రికృతిసర్వన మేల్తగుతాట మాధవా! 46

మ॥ ఇవసంఛాదన దీర్ఘ రాత్రివశమై యెన్నాళ్ళకెన్నాళ్ళకో
రవితోఁపగ్గలదేశమధ్యమునఁ దద్రమ్యత్వము స్థూడకే
రవిలోమచ్చల దుర్భిణిస్ఫుటపి పాటజ్ఞాచువాడట్టు లు
త్సవకృత్సృష్టిని వీడి భోగి పరచింతన్నకునే? మాధవా! 47

మ॥ బహుపంథ ల్కలవండు) నిన్నుఁగలియ న్భావింప నా కొక్కటే
 స్పృహఁగప్పట్టు ననన్యమైన హృదయోద్వేగంబు తత్త్వాప్తి ని
 స్పృహనో! భక్తి నో! వైరవృత్తి నో! మఱింకెద్దాననోయైననే
 మి? హృషీకేశ! సమస్తభావవిపులోర్మిఁగొలితా! మాధవా! 48

మ॥ పులుగుల్నేయుకలస్వనంబులకు సంభోరాశిసంభూత సం
 కులకోలాహలనిస్వనంబుల కనుంగుబిడ్డల స్తోఁచు ని
 ర్మలినావ్యక్తకళాకలాపములకు స్మందానిలప్రాప్తకో
 మలరావంబుల కన్యము ల్సుఖసమాంశ నిండులే? మాధవా! 49

మ॥ కలహంసేంద్రియసౌఖ్య మీఁగలుగు నీకమ్రత్వసంపూర్ణస్థ
 ఘోల నానందముఁగూర్చు నాయవయవస్తోమంబు లున్నపై త
 త్కళఁగైకో కదినశ్యమంచుఁ దెలియంగరాని దేనెంతునే?
 కలదే? మబ్బులనమ్మి కూపముఁ గడంకనూడ్చుట? ల్మాధవా! 50

శా॥ నాప్రాణానకు నీప్రపంచము మహానందంబు నీజాలు స
 త్వప్రేమాధ్యముగాఁ జెలఁగెడి తదీయాణస్వరూపంబుల
 స్నేహప్రాధత్యము నీమనోజ్ఞగతియు స్నేహపు బిరిబిప మా
 యాప్రాప్తంబని యీసడించు లెటులయ్యా! శ్యామలా! మాధవా!

ఉ॥ ఒక్కటఁగాకయున్న మఱియొక్కటనైనను నీవుమెచ్చు స
 మ్యక్తకృతి సల్ప హస్తముఖరావయవంబు లెసంగునష్టకా
 కక్కట! 'సర్వమిధ్య' పథమాని గతించినవెన్క- యాతనం
 జిక్కిన నొనె? యిట్లై కృషిఁజేసెద భక్తిఁ ద్రిమూర్తి! మాధవా! 52

చ॥ కరములు సాధుసోదరనికాయసుఖాస్పదకార్యసాధనో
 త్కరములుగాక కేవలభవద్భజనాంగకతాళధట్టనా
 చరణపరంబులేయైన సాకృతి సృష్టి నెసంగు నీపదాం
 బురుహముపూర్ణపూజఁ గనఁబోలునె? మంజులపాద! మాధవా! 53

చ॥ చరణము లార్తపాంథజనసదృతలాభిగతి స్థరింప కు
 ర్వర భజనాంగనాట్యముఖరంబులఁ జిందులదొక్క సాకృతి
 స్థర నిరవొందు నీగురుపదంబును బూర్తిగఁ బూజనేయు తు
 ష్టి రహిఁజనించునే? లలితసింధుసముద్భవపాద! మాధవా! 54

ఉ॥ నాస విరోధిషట్కృపవనప్రతతి స్పసిపట్టి యజ్ఞతాగ
హేమాసునిబద్ధమూఢజన మోహపరిచ్యుతిఁ గూర్ప కూటకే
కాసునుగాని వాసనలకై భజనక్షీతి ధూపదీప వి
న్యాసమొనర్ప సారమతినబ్బునె పూర్ణఫలంబు మాధవా! 55

ఉ॥ కన్య వ దుర్విలాసములఁగొంచి భ్రమించి విపత్నయోనిధి
న్మృగైడువారిపైఁ బఱపి ముప్పైడలి చురహూక్తిఁ దేటహా
శైన్యఁజెప్పకే భజననికృటబద్ధత్వదీచురూపముం
గన్తోనుచుండ నీకొలు నఖండితపాపని చూసె? మాధవా! 56

ఉ॥ శోభితము లగ్ధదేహగుణశోభఁ జెల్లగనివారి మూలుగే
మాత్రమెసంగి నన్విని శ్రమంబని తొల్లక తద్విముక్తికై
సూత్రముఁజూడకే భజనఁ జొప్పడునాదము లానుచున్న స
త్పాత్రిత నిండె? మోక్షవరవర్ధనియేపధిఁజేర! మాధవా! 57

ఉ॥ యోజనము ల్వదంగలలితోజ్జ్వల లక్షణఁ బ్రాతినిధ్యత
న్రాజిలు స్పృష్టిభేదముల గక్షణపై వెలయించి స్పృష్టి క
వ్యాజితఁ దోచునీరుసకలాంగకపూజ నొకర్పఁబోక నీ
రాజనము స్పృశాదమును రాఁ దమకించుచు భక్తిమండలి
స్థాపనఁ గూరుచుండఁ గలదే చిరసౌఖ్యమునాట? మాధవా! 58

చ॥ దొసగులఁదోలుసూత్రమును దోడులతో వచియింప కెప్పుడు
ప్రసవ సురాగభక్తి పరిరంభితగీతముఁబాడ సత్పుథా
రసకరకాయితంబు ధర్మగు నీచరణంబుజంబు మే
ల్చునెలప్పుట్టి నిచ్చునె తపస్వినియై చనుగాఁక మాధవా! 59

మ॥ భవచిచ్ఛాలవజఃతపాలితదయాభఃపూర మాపూర్తి ను
త్సవకృద్భక్తరామృతద్రవ మహాసారంబుగా సర్వభూ
త విలాసంబుల స్పృష్టవెనెలసి చుత్వంతోరుసౌఖ్యంబిడ
స్లసమాత్రంబును తేలియుండునె మహానందస్థితి న్మాధవా! 60

శా॥ ఆపాదంబు దయారసంబును నీయం దూరుదాక్షిణ్య స
త్కూపారంబు సమ స్తలోకములపైఁ గుల్యల్చుదు లావృద్ధతై
త్రోపాడ న్మమియింపరాని యథుము ధ్లోపంబులుం గల్గునే
శాపంబు ల్వడిపిందనే నిగమసుచారీ! హరీ! మాధవా! 61

మ॥ కనకాంగీన రుచీవిశేషములు సంగప్రాప్త నీలాంబుదా
 యనతేజంబును జంద్రసూర్యకృత నేత్రాలోకము ల్వక్షమం
 దున శ్రీనత్సకళాకలాపములు నెంతోదీప్తి లోకంబులం
 దు నవశ్రీయుతరత్నకాంతులను సంతోషంబిడు న్మాధవా! 62

ఉ॥ రాగములన్నియు స్ఫురుచిరంబులు లక్షలుఁగోల్లు దేవభూ
 రాగవిశేషకల్పిత నిరంజనరంజకము ల్బుధార సో
 ద్యోగకళాన్వితంబు లెలతోషకము ల్వచియింపనొనె? యా
 యిగతి మేళకట్టులనచించితి నాకుతి తీఱ మాధవా! 63

ఉ॥ ప్రస్తరితస్వరప్రచయభాసితనారదగాఁగితి యో
 శస్తగభీరరాగబహుచాలితతుంబురమూర్ఛనాళియో
 నిస్తులితస్వభావపరిణీతశుభోభయసాహితీకళా
 ప్రస్తుతియో! తృణంబినికృపన్గోనుమేరుపుగాఁగ మాధవా! 64

తప్పిపుల పట్టి.

పేజి.	పంక్తి	తప్పు.	ఒప్పు
6	7	నాడెదవాకే	నాడెదొకటే
	14	సంస్కృతీ	సంస్కృతి
7	25	తెండ	రెండ
9	25	మున్నగునె	మేలయగు
10	21	ఉవిదా	యువతీ
	26	గాధే	కొల్వే
11	1	తేనియు	తేనిను
12	7	తోటి	తోడి
	8	తరయ	తరమ
	19	ణముజి	ణమున
15	8	యశశ్వ	యశస్వీ
17	19	స్వంత	స్వచ్ఛ
18	18	సుషిమా	సుషమా
19	23	ప్రళ	విల
	25	కఱుగు	కరఁగు
20	16	తీజే	తీరే
21	17	జక్కెఱ	జక్కెర
23	8	కొరకు	కొఱకు
25	1	టులుగాక	టులుగాక
	18	రానూ	రాను

పేజీ.	పాక్తి	తప్పు.	బి.పూ
28	11	హ్యూక్సుఫో	హ్యూక్సుఫో
29	22	త్తరి	త్తటి
30	16	వేగే	వేజే
31	3	గారు	గాఱు
	17	ఆకసమున్	ఆకసమునన్
33	3	న్యాయ	న్యాయ
42	5	గారా	గరా
	20	నటయలన్	నటయలే
44	15	ప్రోగో	ప్రోగో
52	19	క్రో	క్రో
54	26	డయిన	డయినన్
55	6	స్పష్ట	యూని
	25	ఇవసాచాదన	ఇవముల్క-పూట
56	4	లోర్మిగోలి	లోర్మిగోలి
57	12	యేవధి	పశాకళి
58	7	లెల	లతి

ಶಾರದಾ ಪ್ರೆಸ್, ಸೆನಾಲಿ.

13114